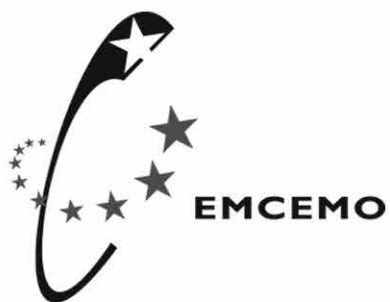

EURO-MEDITERRAAN CENTRUM
VOOR MIGRATIE EN ONTWIKKELING
JAARVERSLAG 2015-'16

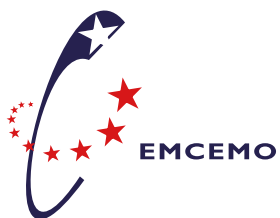

EURO-MEDITERRAAN CENTRUM
VOOR MIGRATIE EN ONTWIKKELING
JAARVERSLAG 2015-'16

Euro-Mediterraan Centrum Migratie & Ontwikkeling

Eerste Weteringplantsoen 2c
1017 SJ Amsterdam
info@emcemo.nl
Tel: 0031 (0)20-4288825
Fax: 0031 (06)-55818828
www.emcemo.nl

Inhoud

Voorwoord	7
1. EMCEMO, de organisatie	9
1.1. Missie en Visie	9
1.2. Doelstelling	9
1.3. Doelgroep	10
1.4. Organisatie en bestuur	10
1.5. Aanpak en werkwijze	12
1.6. Netwerken en samenwerkingsverbanden	12
2. Advies, begeleiding, ondersteuning en voorlichting (ABOV)	13
2.1. Sociaaljuridisch spreekuur	13
2.2. Voorlichting, participatie, eigen kracht en doorbreken sociaal isolement	14
2.3. Brug- en signaleringsfunctie, belangenbehartiging	16
2.4. Stageplek	17
3. Burgerschap, Mensenrechten en Sociale Cohesie	19
3.1. Provinciale Statenverkiezingen	19
3.1. Mensenrechten waarborgen	20
3.2. De democratische, seculiere rechtsstaat	23
3.3. Symposium Verbinden en Verbreiden	25
3.4. Racisme en discriminatie bestrijden	27
3.5. Proces Wilders	33
4. Islamofobie	35
4.1. Netwerk CTID – Collectief Tegen Islamofobie en Discriminatie	37
4.2. Meldpunt Islamofobie en Discriminatie	37
4.3. Trainingen en voorlichting	39
4.4. Campagne “Islamofobie: niet accepteren, maar melden”	40
4.5. Expertmeetings, conferenties en debatten	41
4.6. Europa	43
4.6. Lobbyactiviteiten	43
5. Migratie en Ontwikkeling	45
5.1. Migratie en Ontwikkeling	45
5.2. 50 jaar arbeidsmigratie in Nederland	46
6. Tot slot..	49
6.1. Publicaties en publiciteit	49
6.2. Financiële ondersteuning	49
6.3. Samenwerkingspartners	49

Voorwoord

Voor u ligt het gecombineerde jaarverslag 2015-2016 van het Euro-Mediterraan Centrum voor Migratie en Ontwikkeling. EMCEMO is in 1998 opgericht en zet zich sindsdien in voor de belangen van Mediterrane migranten in Nederland en hun relatie tot de Nederlandse en Marokkaanse samenleving. EMCEMO doet dat op verschillende manieren. De organisatie biedt steun, geeft voorlichting, organiseert debatten en projecten, geeft trainingen en advies, stimuleert politieke participatie en burgerschap, promoot mensenrechten, vormt netwerken, lobbyt en werkt in vele activiteiten en verbanden samen met een ieder die hetzelfde als EMCEMO nastreeft: de verbetering van de juridische, economische en maatschappelijke positie van migranten in de Nederlandse en Marokkaanse samenleving.

EMCEMO is daarmee de afgelopen jaren van onschatbare betekenis geweest, zowel voor de Marokkaanse gemeenschap, als voor de gehele migranten- en vluchtelingengemeenschappen in Amsterdam en in Nederland, hun relatie met het land van herkomst en vooral ook hun relatie tot een snel veranderende en in veel opzichten steeds hardere Nederlandse samenleving en hun positie daarin.

De verharding in het politieke en maatschappelijke debat, de afwijzing van migranten en vluchtelingen en de roep voor assimilatie in plaats van wederzijdse integratie heeft zijn tol geëist bij veel migranten, vooral ook bij hen die hier geboren en getogen zijn, maar wiens (groot)ouders van elders komen.

Etnische profilering, de agressieve zwarte pietten discussie, toenemend racisme en islamofobie en de volhardende discriminatie en uitsluiting op de arbeidsmarkt en in het onderwijs hebben de samenleving steeds verder gepolariseerd.

Het opheffen van het doelgroepenbeleid in 2011, de bezuinigingen met name ook op belangenorganisaties, de terugtrekkende rol van de overheid en het centraal zetten van “de eigen verantwoordelijkheid” heeft eveneens niet geleid tot een verbeterde en harmonieuze samenleving.

Het bestaansrecht van EMCEMO is daardoor nog steeds onveranderlijk groot. EMCEMO heeft zich de afgelopen jaren hard gemaakt voor een ommekeer van de negatieve trends en ontwikkelingen. Hiervoor is ook in 2015 en 2016 veel werk verzet. Met de ABOV activiteiten (advies, begeleiding, ondersteuning en voorlichting) en activiteiten gericht op het bevorderen van burgerschap, mensenrechten en sociale cohesie. Een overzicht hiervan vindt u in dit jaarverslag.

Abdou Menebhi
Voorzitter EMCEMO
Amsterdam, maart 2017

1. EMCEMO, de organisatie

Het Euro-Mediterraan Centrum Migratie & Ontwikkeling (EMCEMO) is een onafhankelijke informatie- en expertisecentrum, opgericht in 1998, voortkomend uit de Marokkaanse migrantenbeweging in Nederland (KMAN). EMCEMO houdt zich bezig met de relatie tussen migratie en ontwikkeling. De organisatie streeft naar een samenleving – met de focus op Nederland en Marokko – waarin burgers respect hebben voor verschillen en zij gelijke kansen hebben voor maatschappelijke participatie, ongeacht religieuze, culturele en/of politieke achtergronden en ongeacht gender, seksuele voorkeur en/of socio-economische status.

1.1. Missie en Visie

Vanaf haar oprichting heeft EMCEMO zich ingezet voor de belangen van migranten en heeft zij zich ontwikkeld tot een expertisecentrum waar de opgebouwde kennis en ervaring wordt ingezet om de positie van migranten in Nederland te verbeteren, groepen mensen van diverse achtergronden met elkaar te verbinden, vooroordelen en discriminatie te bestrijden, burgerschap te stimuleren, mensenrechten te bevorderen en het maatschappelijk debat aan te gaan om sociale cohesie in buurten, steden en landelijk te versterken. Daarmee is EMCEMO een van de eerste organisaties geweest die bewust was van het belang van de relatie tussen burgerschap en sociale cohesie

voor haar doelgroep en voor de maatschappij. EMCEMO heeft diverse projecten ontwikkeld en uitgevoerd - in samenwerking met anderen - op het gebied van antiracisme, islamofobie, migratie en ontwikkeling, diversiteit, mensenrechten en burgerschap. EMCEMO speelt een centrale rol in de antiracisme beweging in Nederland. Zij is tevens een van de eerste organisaties die de strijd tegen moslimdiscriminatie en islamofobie heeft opgepakt en op de publieke en politieke agenda heeft gezet.

1.2. Doelstelling

De doelstelling van EMCEMO is:

- Het bevorderen van de sociaal-maatschappelijke (onderwijs, arbeidsmarkt, identiteitsontwikkeling) en politieke participatie van Marokkaanse en andere migrantengemeenschappen in Nederland.
- Het bevorderen van het harmonieus samenleven en de dialoog tussen verschillende bevolkingsgroepen ten einde de sociale cohesie in Nederland duurzaam te versterken.
- Het tegengaan van alle vormen van discriminatie en racisme (islamofobie, antisemitisme, homofobie, afrofoobie, seksisme).
- Het tegengaan en voorkomen van alle vormen van (religieus) extremisme en haatzaaien.

- Het bijdragen aan de economische, sociale, politieke en culturele ontwikkeling van de landen ten zuiden van de Middellandse zee, in het bijzonder Marokko.
- Invulling geven aan het begrip burgerschap vanuit het idee dat in Europa verblijvende migranten een dubbelrol vervullen als intermediairs en actieve actoren in ontwikkeling.

1.3. Doelgroep

De doelgroep van EMCEDO bestaat uit Euromediterrane burgers, in het bijzonder Nederlanders met een Marokkaanse achtergrond, en hun organisaties in Nederland. Daarnaast zijn de activiteiten van EMCEDO eveneens bedoeld voor migrantenorganisaties met andere etnische/nationale achtergronden en voor Nederlandse burgers en maatschappelijke organisaties.

De vraag van de doelgroep is divers: ze loopt uiteen van een behoefte aan ondersteuning van integratieprocessen van en generatieconflicten binnen de gemeenschappen tot aan een behoefte aan voorlichting, vorming en belangenbehartiging op het gebied van burgerschap, mensenrechten en sociale cohesie. Daarnaast ligt een behoefte aan praktische ondersteuning en advies bij het verkrijgen van werk en scholing, het opkomen voor zichzelf en bij sociaal economische vraagstukken.

1.4. Organisatie en bestuur

EMCEDO is een stichting en heeft geen vaste medewerkers in dienst. De organisatie draait met haar activiteiten op de inzet van de leden van het bestuur, de vele vrijwilligers, stagiaires en eventuele tijdelijke projectmedewerkers en deskundigen.

EMCEDO werkt met commissies die verantwoordelijk zijn voor het dagelijks reilen en zeilen van de organisatie. Daarnaast zijn er netwerken opgericht met andere organisaties op thema's als racisme en

islamofobie, de positie van jongeren en vrouwen, de rechten van LHBTI'ers, mensenrechten, enz.

Eenmaal per jaar wordt een algemene vergadering georganiseerd om de afgelopen periode te evalueren en toekomstplannen te bespreken. Aan deze jaarlijkse vergadering nemen alle bestuursleden deel, de leden van de commissie, leden van het netwerk (zowel op wijkniveau, stedelijk als landelijk niveau), stagiaires, vrijwilligers en de eventuele tijdelijke projectmedewerkers.

Bestuur EMCEDO:

- Voorzitter: Abdou Menebhi
- Secretaris: Hassan Tarhouchi
- Penningmeester: Amin El Mouaden
- Algemene bestuursleden: Nadia Bouras en Mehdi Attar Semlali

Commissies:

- Secretariaat, financiën en beheer
- Sociaaljuridische hulpverlening en sociale cohesie
- Voorlichting en media
- Beleid, training en burgerschap
- Migratie en ontwikkeling

1.5. Aanpak en werkwijze

EMCEDO streeft ernaar om zoveel mogelijk te voorzien in de behoefte en de vraag van haar doelgroep: zowel van individuen, groepen en samenleving als geheel, als op verschillend niveau, wijk, stedelijk, landelijk, mondiaal.

Op wijk- en stedelijk niveau betekent dit het bevorderen van de sociale cohesie in buurten door het verbeteren van de communicatie tussen de bewoners en het aanbieden van projecten gericht tegen polarisatie en radicalisering, racisme, homofobie, islamofobie en antisemitisme.

Op landelijk en Europees niveau betekent het

de bevordering van actief burgerschap door het versterken van de rol van de burger en haar/zijn betrokkenheid bij de democratie en de verbetering van sociaaleconomische posities door het terugdringen van achterstelling, onder meer op het gebied van onderwijs, arbeidsmarkt en gezondheidszorg.

Op mondiaal niveau gaat het om het opkomen voor de belangen van migranten wereldwijd en het promoten van een internationaal migratie- en ontwikkelingsbeleid op basis van mensenrechten en vanuit het perspectief van de migrant.

In relatie met Marokko staat de band tussen het land van vestiging en het land van herkomst centraal. Marokkaanse Nederlanders vervullen een unieke brugfunctie als intermediairs en als actieve actoren in de ontwikkeling van Marokko. EMCEMO initieert discussies over onder meer de ongelijke (rechts)positie van vrouwen of over de dubbele verbondenheid met beide landen en draagt bij aan de economische, sociale, politieke en culturele ontwikkeling in landen ten zuiden van de Mediterrane Zee, met name in Marokko.

De werkwijze van EMCEMO is divers en beslaat een breed gebied van maatschappelijke thema's.

De werkzaamheden bestaan uit:

Het (doen) ontwikkelen van projecten en activiteiten die bijdragen aan de sociaal-maatschappelijke participatie van Marokkaanse Nederlanders en die de dialoog tussen verschillende bevolkingsgroepen bevorderen, sociale cohesie versterken en discriminatie, extremisme en racisme tegengaan.

Het regelmatig organiseren van (netwerk) bijeenkomsten over diverse maatschappelijke onderwerpen.

Het organiseren van debatten.

Het bieden van hulp en advies aan Arabisch en Berbers sprekende migranten.

Het bieden van (achtergrond)informatie en expertise aan zelforganisaties, (lokale) overheid, pers en publiek.

Met deze werkzaamheden profileert EMCEMO zich als:

Centrum voor Advies, begeleiding, ondersteuning en voorlichting (ABOV)

Met het ABOV wordt naast individuele hulpverlening gestreefd naar structurele, duurzame verbetering van de maatschappelijke, sociale en juridische positie van migranten in de Nederlandse samenleving.

Bij het sociaaljuridisch spreekuur van EMCEMO kan men terecht met vragen over maatschappelijke, sociale en juridische problemen. Cliënten worden geholpen bij het invullen van formulieren, geadviseerd op het gebied van wonen, arbeidsmarkt, onderwijs en juridische problematiek.

Vaak terugkomende hulpvragen worden ook breder aangepakt in projecten in samenwerking met andere organisaties, zodat de problematiek niet alleen individueel opgelost wordt, maar ook structureel aangepakt.

Daarnaast vervult EMCEMO de rol van intermediair tussen haar achterban en de lokale en landelijke overheid door de signalering van problemen en knelpunten en het doen van voorstellen hoe deze het beste opgelost kunnen worden.

Centrum voor burgerschap en democratische ontwikkeling

EMCEMO is een onafhankelijke seculiere maatschappelijke organisatie die niet verbonden is aan een religieuze of politieke stroming. Op wijkniveau, stedelijk, landelijk, Europees/internationaal niveau streeft de organisatie naar:

Concreet en constructief bijdragen aan het maatschappelijke debat, de participatie van migranten en de dialoog en het debat tussen verschillende bevolkingsgroepen.

Het aangaan van coalities en samenwerking met zeer uiteenlopende maatschappelijke instellingen en organisaties. EMCEMO voert het secretariaat van tal van lokale, nationale en internationale netwerken en samenwerkingsverbanden.

Het organiseren van activiteiten en het ontwikkelen van projecten - in samenwerking met derden - die voldoen aan een maatschappelijke behoefte. De activiteiten vallen binnen vier speerpunten: burgerschap en mensenrechten, sociale cohesie, sociaaleconomische vraagstukken, migratie en ontwikkeling.

Informatie- en expertisecentrum

In de loop van de jaren heeft EMCEMO een deskundigheid opgebouwd op vele gebieden die betrekking hebben op migranten, migratie en samenleving. Naast expertise beschikt de organisatie ook over een uitgebreid archief dat voor iedereen toegankelijk is.

Het informatie- en expertisecentrum:

- Biedt informatie aan organisaties en netwerken over verschillende onderwerpen (achtergrondinformatie, geschiedenis, kennis, ervaringen). Nevendoel hiervan is het versterken van de samenwerking tussen organisaties en netwerken.
- Fungeert als uitvalsbasis voor activiteiten die onderling begrip bevorderen en uitsluiting, discriminatie en extremisme tegengaan.
- Is een referentiepunt voor pedagogische technieken en kennis over duurzame, democratische ontwikkeling, goed bestuur en ontwikkelingssamenwerking en voor ontmoeting en uitwisseling tussen partijen die op hetzelfde terrein actief zijn. Het is een verzamelplaats voor informatie, studie en zelfstudie, voor de partners binnen het netwerk maar ook voor iedereen die geïnteresseerd is.

1.6. Netwerken en samenwerkingsverbanden

Sinds haar oprichting in 1998 heeft EMCEMO zich ingezet voor de belangen van migranten in de Nederlandse samenleving en heeft de organisatie zich ontwikkeld

tot een expertisecentrum waar de opgebouwde kennis en ervaring wordt ingezet om de situatie van migranten te verbeteren, groepen mensen bij elkaar te brengen, vooroordelen en discriminatie te bestrijden, het maatschappelijk debat aan te gaan en burgerschap te stimuleren, om aldus sociale cohesie te bevorderen. Belangrijk onderdeel daarbij is het initiëren en versterken van bondgenootschappen en het verbinden van zowel mensen en organisaties met verschillende achtergronden en disciplines, als van thema's. Oftewel: het bundelen van krachten.

Voorbeelden van zulke netwerken zijn:

- Moco in Mokum en IOMA Netwerk (zie hoofdstuk 2)
- Comité 21 maart (zie hoofdstuk 3)
- Collectief Tegen Islamofobie en Discriminatie CTID (zie hoofdstuk 4)
- IMAN Netwerk, Islamophobia Monitoring & Action Netwerk Europe (zie hoofdstuk 4)
- NGO Coalition Islamophobia in the EU (zie hoofdstuk 4)
- Plateforme Marocaine (zie hoofdstuk 5)
- Transnational Migrant Platform TMP (zie hoofdstuk 5)

EMCEMO heeft een centrale rol gespeeld bij de ontwikkeling van al deze netwerken en is een stuwende kracht in de uitvoering van de activiteiten ervan. EMCEMO is van mening dat alleen door het verbinden van groepen en thema's duurzame verandering mogelijk is. Het bundelen van krachten heeft naast de positieverbetering van groepen in de samenleving ook nog een ander effect: het activeert burgers zich actief in te zetten voor elkaar en er is uitwisseling van kennis en ervaring waardoor het wiel niet telkens opnieuw uitgevonden hoeft te worden en goede voorbeelden nagevolgd kunnen worden. Het bevordert de sociale cohesie in de samenleving op divers niveau.

2. Advies, begeleiding, ondersteuning en voorlichting (ABOV)

Vanaf haar oprichting is een belangrijk deel van de activiteiten van EMCEMO gericht op het geven van advies, ondersteuning en voorlichting aan haar achterban. Deze heeft onveranderlijk een grote behoefte aan voorlichting en advies over haar positie op verschillende terreinen. De laagdrempelige wijze waarop EMCEMO dit doet, slaat aan bij haar doelgroep. Het is een primaire stap die hen voorbereidt en motiveert naar de volgende stap: verbetering van hun situatie. Het spreekuur en de voorlichtingsbijeenkomsten hebben ook een belangrijke signaleringsfunctie voor (lokale) overheid en instellingen/instaties, over de verschillende problematiek die speelt bij de doelgroep. Tot slot biedt het spreekuur van EMCEMO een belangrijke mogelijkheid voor jongeren die in de praktijk anders niet zo eenvoudig aan een stagplek te komen.

2.1. Sociaaljuridisch spreekuur

EMCEMO verzorgt al jaren een dagelijks sociaal spreekuur (inloop, telefonisch en op afspraak) in Amsterdam voor Marokkanen en andere Arabisch sprekenden (zoals Syriërs, Tunesiërs, Egyptische, Algerijnen, Irakezen) die de weg - nog - niet hebben

kunnen vinden naar de reguliere voorzieningen en instellingen of die hun vraag daar niet voldoende of begrijpelijk genoeg beantwoord hebben gekregen. Deze groep blijft onveranderlijk groot. Redenen daarvoor zijn onder meer:

- Zich niet adequaat geholpen voelen door de reguliere voorzieningen/instellingen.
- Specifieke problematiek (zoals rondom de kortingen van exporterende sociale verzekeringen of van de IOW)
- De toenemende digitalisering van instellingen (hulp- en dienstverlening, belastingdienst, enz.)
- Ontoereikende kennis van de sociale kaart.
- Taalproblemen van vooral oudere mannen en vrouwen (eerste generatie), maar ook van nieuw aangekomen vluchtelingen.

Bij het spreekuur kan de doelgroep terecht met maatschappelijke, sociale en juridische vragen. Ze worden geholpen bij het begrijpen en het invullen van formulieren en geadviseerd op het gebied van wonen, de arbeidsmarkt, onderwijs, juridische problematiek, enz. Cliënten krijgen de benodigde informatie, advies

en ondersteuning zodat zij hun weg verder zelf kunnen vinden, uit hun isolement komen en het vertrouwen krijgen om hun eigen situatie te verbeteren. Zij worden gestimuleerd om na het advies zelf verder aan de slag te gaan en/of in het reguliere lokale circuit verder hulp te vinden. EMCEMO fungeert hiermee als brug naar diensten als UWV, Juridisch Loket, SVB, GGD, enzovoorts. Het spreekuur werkt nauw samen met een pool van advocaten werkzaam op diverse terreinen.

Activiteiten spreekuur 2015-2016

Zowel in 2015 als in 2016 is een dagelijks spreekuur gehouden via inloop (dinsdag- en donderdagmiddag), op afspraak en/of telefonisch. Gemiddeld zijn de afgelopen twee jaar 1.150 mensen met een individuele hulpvraag door EMCEMO geholpen. In de meeste gevallen was een korte advisering, ondersteuning en/of doorverwijzing voldoende, soms werden cliënten begeleid naar algemene voorzieningen of naar advocaten voor verdere juridische bijstand. In een enkel geval is een cliënt voor een langere periode verder in een bezwaarprocedure begeleid.

De meeste hulpvragen in 2015 hadden betrekking op:

- AOW, AIO, kinderbijslag, zorgtoeslagen (aanvragen, kortingen, bezwaren, contact met SVB en belastingdienst) (200 hulpvragen)
- Bijstand (afwijzing, stopzetting, zwaardere voorwaarden, gevolgen participatiewet) (250 hulpvragen)
- Schuldsanering (50 hulpvragen)
- Familiezaken (informatie en advies over echtscheiding, trouwen, huisvesting) (45 hulpvragen)
- Gezinsmigratie (hulp bij aanvragen, afwijzingen veelal door het niet – meer – kunnen voldoen aan de inkomenseis) (45 hulpvragen)
- Ontslagprocedures en werkloosheid (30 hulpvragen)
- Divers/algemene vragen (210 hulpvragen)

De hulpvragen in 2016:

- SVB (136 hulpvragen)
- Inkomen, zorgtoeslagen, AIO (65 hulpvragen)
- Belasting (56 hulpvragen)
- Ziekteverzekering/zorgtoeslag (34 hulpvragen)
- AOW/pensioen (33 hulpvragen)
- Familiezaken/scheidingen (32 hulpvragen)
- Verblijfsrecht en inburgering (16 hulpvragen)
- Divers/anders (11 hulpvragen)

NB: sommige cliënten kwamen met een meervoudige hulpvraag

2.2. Voorlichting, participatie, eigen kracht en doorbreken sociaal isolement

Naast individuele hulpverlening organiseert EMCEMO ook voorlichtingsbijeenkomsten, waarbij de doelgroep geïnformeerd wordt over veranderingen in relevante regel- en wetgeving of over specifieke thema's. Met deze bijeenkomsten wil EMCEMO de kennis bij en daarmee de weerbaarheid, onafhankelijkheid en participatie van de doelgroep van EMCEMO vergroten. Met name ouderen blijken vooral door de toenemende digitalisering het steeds moeilijker te vinden om op de hoogte te blijven van relevante wetsveranderingen die hen direct aangaan, zoals de veranderde wetgeving rondom AIO, AOW, WAO en immigratie. Gevolg is een steeds grotere druk op hun vaak toch al kwetsbare inkomenspositie.

Tijdens de bijeenkomsten worden deelnemers geïnformeerd, vragen beantwoord door deskundigen en wordt wanneer nodig doorverwezen naar het sociaaljuridisch spreekuur van EMCEMO en/of naar algemene voorzieningen of instellingen. Bij de bijeenkomsten wordt altijd nauw samengewerkt met (lokale) organisaties en deskundigen op desbetreffend gebied. Vaak terugkomende onderwerpen zijn de situatie van oudere Marokkanen (armoede en vereenzaming), onderwijs en opvoeding, inburgering, ontwikkelingen rondom de sociale verzekeringsverdrag

met Marokko, bijstand en participatiewetgeving.

In 2016 was het onderwerp van de meeste bijeenkomsten de wijzingen in het sociale verzekeringsverdrag met Marokko en de gevolgen daarvan (zie verderop Sociale Zekerheidsverdrag).

Activiteiten voorlichtings- bijeenkomsten 2015-2016

In 2015 en 2016 zijn in totaal 21 voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd (12 in 2015, 9 in 2016) in moskeeën en buurthuizen en bij migrantenorganisaties (Amersfoort, Amsterdam, Ede, Haarlem, Roosendaal en Rotterdam). De bijeenkomsten zijn allen zeer goed bezocht: bij moskeeën met een gemiddelde van 150 deelnemers per voorlichtingsbijeenkomst, bij de organisaties en de buurthuizen/huizen in de wijk rond de 75 deelnemers.

Voorlichtingsbijeenkomsten 2015

- 11 januari: Positie geïsoleerde Marokkaanse ouderen (in samenwerking met NOMA, Nederlands Bond voor Oudere Migranten)
- 25 februari: Relatie Ouderen en Jongeren, voorlichting moskee Mercatorplein Amsterdam
- 19 april: Voorlichting over sociale zekerheid en Sociale VerzekeringsBank, Ede (100 deelnemers)
- 21 april: Maaltijd met (uitgeprocedeerde) vluchtelingen met als thema: wat kunnen wij gezamenlijk doen bij opvang en inburgering (80 deelnemers)
- 14 juni: Sociale verzekeringsverdrag Marokko en Nederland: stand van zaken, informatie over AIO, kinderbijslag- en sociale verzekering

- 4 oktober: Werkloosheid, armoede en werkgelegenheid, sociale zekerheid (in samenwerking met FNV) (100 deelnemers)
- 25 oktober: Nieuwe regels sociale zekerheid (in samenwerking met NOMA) (40 deelnemers)
- 1 november: Nieuwe regels uitkeringsgerechtigden, Meevaart, Amsterdam (45 deelnemers)
- 6 november: Nieuwe regels sociale zekerheid, Vereniging Marokkanen Haarlem (90 deelnemers)
- 20 november: Nieuwe regels sociale zekerheid, Moskee Amersfoort (150 deelnemers)
- 22 november: Nieuwe regels sociale zekerheid, moskee Roosendaal (200 deelnemers)
- 13 december: Positie Marokkaanse Ouderen in Amsterdam (in samenwerking met NOMA en ANBO Amsterdam) (35 deelnemers)

Voorlichtingsbijeenkomsten 2016

- 24 januari: Informatiebijeenkomst wijzigingen Nederlands-Marokkaans Verdrag, Blauwe Moskee, Amsterdam (100 deelnemers)
- 6 maart: Voorlichting veranderingen sociale zekerheid tgv wijzigingen verdrag Nederland-Marokko, Blauwe Moskee, Amsterdam (100 personen)
- 25 maart: Situatie geïsoleerde oudere Marokkaanse Amsterdammers (in samenwerking met Stichting Arrahman) (60 personen)
- 27 mei: Voorlichting over sociale zekerheid in de Blauwe Moskee in Amsterdam Nieuw-West (75 deelnemers).
- 19 juni: Informatiebijeenkomst wijzigingen SVB, EMCEMO

29 juni:	Voorlichting betekenis/gevolgen wijziging verdrag Marokko/Nederland
11 september:	Voorlichting armoede en schuldsanering, EMCEMO
6 oktober:	Bijeenkomst Kleurrijke ouder-vriendelijke stad (met Kleurrijk Ouderen Platform)
30 oktober:	Vertoning en bespreking film Andere Tijden, geschiedenis Marokkaanse ouderen in Nederland, EMCEMO

In de afgelopen twee jaar zijn in het algemeen een aantal zeer zorgwekkende trends te signaleren in de situatie van migranten in Nederland:

- Toenemende armoede, door bezuinigingen in inkomensvoorzieningen (opheffing AOW gehuwden toeslag, problemen met AOW en AIO uitkeringen), toenemende kosten voor de zorg e.d. en als gevolg van de wijzigingen in het sociale verzekeringsverdrag met Marokko.
- De vermeerdering en langdurigheid van de negatieve effecten van de werkloosheid en armoede onder migranten, zowel bij jongeren als bij ouderen.
- De steeds grotere ontoegankelijkheid, vooral voor ouderen en laaggeletterden, van algemene voorzieningen door verdergaande digitalisering van dienstverlening en door het wegbezuinigen van gratis tolkendiensten. De digitalisering van de belastingdienst bijvoorbeeld heeft in 2016 geleid door een grote toename van cliënten met problemen op het terrein van belastingen.
- De toename van depressie, sociaal isolement en eenzaamheid van vooral de meest kwetsbare en achtergestelde groepen, ouderen en vrouwen, onder meer als reactie op de verharding van het publieke en politieke debat in Nederland.

2.3. Brug- en signaleringsfunctie, belangenbehartiging

Het spreekuur en de voorlichtingsbijeenkomsten hebben een belangrijke signaleringsfunctie voor (lokale) overheden en instellingen/instanties over de verschillende problematiek die speelt bij de doelgroep (toenemende armoede, isolement vrouwen en ouderen, eenzaamheid, onvoldoende toegankelijkheid algemene voorzieningen, huiselijk geweld, discriminatie en islamofobie). Bij vaak terugkomende hulpvragen wordt contact gezocht met betrokken diensten en/of (lokale) overheid om achterliggende problematiek ook structureel aan te pakken. Zo heeft EMCEMO de afgelopen jaren regelmatig gesprekken gevoerd met de UWV, GGD, SVB en het ministerie van sociale zaken, maar ook met politici en media.

Activiteiten belangenbehartiging 2015-2016

- **Mocro in Mokum**

In 2015 heeft EMCEMO in samenwerking met maatschappelijke organisaties van Marokkaanse Amsterdammers en Amsterdamse moskeeën, verenigd in het Inspraakorgaan Marokkanen Amsterdam (IOMA) een notitie samengesteld over de zorgwekkende maatschappelijke positie van Marokkaanse Amsterdammers. De organisaties lieten weten zich vooral zorgen te maken over de hoge werkloosheid, de onzichtbare jongeren, over radicalisering en over eenzaamheid, uitsluiting en discriminatie. Eind 2014 vond een gesprek plaats met de burgemeester waarin de organisaties hun zorgen ook mondeling kenbaar maakten. Sindsdien zijn diverse activiteiten in 2015 en 2016 gezamenlijk geïnitieerd en uitgevoerd: voorlichtingen, workshops/trainingen en debatten voor, door en met de achterban, discussies en acties met andere maatschappelijke organisaties, deskundigheidsbevordering en versterking van contacten met Amsterdamse instellingen. Dit alles met het

gezamenlijke doel verbetering van de maatschappelijke positie van Marokkaanse Amsterdammers en bevordering van (politieke) participatie. Op 30 maart 2016 is een IOMA Netwerkbijeenkomst gehouden, waarin afgelopen periode is geëvalueerd en nieuwe plannen voor de toekomstige activiteiten zijn gemaakt.

- Al enkele jaren verzet EMCEMO zich tegen de plannen voor de wijzigingen in wetgeving betreffende de exporteerbare sociale zekerheidsuitkeringen, zoals kinderbijslag en de uitkeringen op grond van de nabestaandewetgeving. Na de invoering van de Wet op het Woonlandbeginsel in 2012 begon Nederland al sterk te korten, soms wel tot 40%, op deze exporteerbare uitkeringen. Niet altijd terecht, zo bleek. EMCEMO gaf informatie aan haar achterban over deze ontwikkelingen en ondersteunde via het spreekuur degene die in bezwaar konden gaan tegen de verantwoordelijke instanties.

In 2015 na onderhandelingen (en dreiging van Nederland om het bilaterale verdrag met Marokko op te zeggen), ging Marokko akkoord met de door Nederland gewenste invoering van het woonlandbeginsel, de stopzetting van de export van de kinderbijslag en de beëindiging van de werelddekking bij tijdelijk verblijf in het kader van de Zorgverzekeringswet. Daarnaast werden werkafspraken aangescherpt betreffende vermogensonderzoeken in Marokko in het kader van uitkeringen op grond van participatiewet. Onder het mom van fraudebestrijding moest voortaan - op vrij vernederende wijze en met gevaar voor privacy schendingen - informatie over bezit ingewonnen worden via onder meer huisbezoeken en het ondervragen van burens. Een volledig stopzetting van uitkeringen dreigden voor velen.

EMCEMO heeft zich hard gemaakt voor de onrechtvaardigheid van deze beleidsveranderingen en de wijze van uitvoering ervan. Naast het uitgeven van

publieke verklaringen zijn er verschillende gesprekken gevoerd met het ministerie van Sociale Zaken en de Sociale Verzekeringsbank. Helaas heeft dit uiteindelijk niet mogen helpen om te voorkomen dat de al vaak slechte inkomenspositie van - veelal oudere - Marokkanen verder aangetast werd. Wel is het EMCEMO gelukt dat de ingangsdatum van de intrekking van de uitkeringen in sommige gevallen niet op 1 januari 2016 inging, maar op 1 oktober 2016.

Naast het lobbywerk heeft EMCEMO verder gezorgd dat haar achterban continu op de hoogte was over alle veranderingen en de gevolgen daarvan.

2.4. Stageplek

Het ABOV wordt onderhouden door vrijwilligers van EMCEMO in samenwerking met stagiaires die een maatschappelijke of sociaaljuridische opleiding volgen. Hiermee wordt een noodzakelijke taak vervuld: deze groep jongeren ondervindt door discriminatie en stigmatisering veel problemen bij het vinden van een stageplaats, terwijl wel het behalen van hun diploma hiervan afhangt. Hoewel de groep jongeren het steeds beter doet in het onderwijs, krijgt ze door ongelijke behandeling nog altijd niet de kansen die witte leerlingen wel krijgen. Door het aanbieden van stageplaatsen biedt EMCEMO deze jongeren die anders buiten de boot dreigen te vallen de mogelijkheid hun stage naar behoren te vervullen en hun opleiding af te ronden met een diploma.

EMCEMO is een door het kenniscentrum ECABO erkend leerbedrijf (Wet Educatie en Beroepsonderwijs).

Activiteiten stagiaires 2015-2016

In 2015 en 2016 hebben in totaal 54 jongeren bij EMCEMO hun stage voltooid.

De stagiairs hebben afhankelijk van hun studierichting de volgende taken verricht:

- Bemensen van het sociaal-juridisch spreekuur
- Up-to-date houden van het archief betreffende islamofobie en discriminatie

- Registreren van discriminatiemeldingen
- Inhoudelijke en organisatorische ondersteuning van activiteiten als voorlichtingsbijeenkomsten, lezingen, workshops e.d.
- Uitvoeren van administratieve taken

Naast deze taken zijn de jongeren ook gestimuleerd deel te nemen aan verschillende activiteiten van maatschappelijk belang, zoals trainingen, workshops en lezingen. De stages zijn daardoor niet alleen onmisbaar voor het voltooien van hun opleidingen, maar vergroten ook hun algemene ontwikkeling, het gevoel van eigenwaarde en uiteindelijk hun gevoel van burgerschap.

3. Burgerschap, Mensenrechten en Sociale Cohesie

EMCEMO heeft zich altijd ingezet voor het versterken van het gevoel van burgerschap bij haar achterban, voor het promoten van mensenrechten en voor de sociale cohesie van de Nederlandse samenleving; een samenleving waarin iedereen gelijkwaardig deelneemt en kan deelnemen. Helaas zijn we er echter nog lang niet. Discriminatie, racisme, stigmatisering en polarisatie zijn nog aan de orde van de dag. Nederlanders met een Mediterrane achtergrond ondervinden hiervan dagelijks de negatieve gevolgen, op straat, in het onderwijs, op de arbeidsmarkt, in het uitgaansleven. Werkloosheid is onder Mediterrane Nederlanders onevenredig hoog, de armoede groot, de gezondheid zorgwekkend.

De begrippen actief burgerschap, mensenrechten, participatie en sociale cohesie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Er bestaat geen sociale cohesie zonder burgers die actief mee – kunnen - doen en burgers zullen niet zo snel meedoen wanneer zij niet het gevoel hebben dat zij ook bij die samenleving behoren. Onmisbare ingrediënten voor een eerlijke en solidaire samenleving is de continue investering in het tegengaan van discriminatie en uitsluiting en zorgen dat mensenrechten voor iedereen gewaarborgd zijn.

Activiteiten 2015-2016

3.1. Provinciale Statenverkiezingen

In maart 2015 vonden de provinciale statenverkiezingen plaats. Samen met Prodemos, HTIB, CFMW en RESPECT Network NL heeft EMCEMO op 13 maart 2015 een verkiezingsdebat georganiseerd waarin de aanwezigen geïnformeerd werden over de aankomende verkiezingen en waar over de meest urgente politieke thema's gesproken werd. De discussie ging over racisme en de toenemende polarisatie in de samenleving en over wat er concreet gedaan kan en moet worden door politiek en maatschappij tegen discriminatie op de arbeidsmarkt en in het onderwijs. Maatregelen zoals onder meer deskundigheidsbevordering, verbetering in de samenwerking met en tussen maatschappelijke/migrantenorganisaties, maar ook voorstellen als het verplicht invoeren van quota's kwamen aan bod. Verder is er dieper ingegaan op het belang en de noodzaak van (gemeentelijk) diversiteitsbeleid bij de bevordering van emancipatie en participatie van achtergestelde groepen en de gevolgen van de opheffing van het doelgroepenbeleid door de overheid. Op de bijeenkomst waren vier verkiezingskandidaten aanwezig van PvdA en GroenLinks. Aan de bijeenkomst namen rond de 70 personen deel.

3.1. Mensenrechten waarborgen

- **Mensenrechten Hoog op de Agenda**

Op 17 juni 2015 heeft EMCEMO in samenwerking met IOMA, HTIB en Aknarij en met medewerking van onder meer het College voor de Rechten van de Mens een debat georganiseerd met het thema "Mensenrechten Hoog op de Agenda". Uit onderzoek van het College voor de Rechten van de Mens bleek dat schrikbarend weinig mensen in Nederland zelfs maar één mensenrecht weet op te noemen. Het debat richtte zich deels op de vraag hoe dit te verbeteren, maar ging ook over hoe mensenrechten kunnen helpen bij de problemen van alledag: discriminatie op de arbeidsmarkt, in het onderwijs, etnisch profileren, ontoegankelijkheid van dienstverlening, enz. Een van de conclusies die werd getrokken, was dat in ieder geval meer mensen (publiek én medewerkers bij instellingen en overheidsdiensten) meer kennis moesten krijgen over mensenrechten. Daarnaast zijn netwerken van belang, om informatie en expertise uit te wisselen en om elkaar te ondersteunen. Het debat werd gehouden met Simone Kukenheim (wethouder Amsterdam), Fenna Ulichki (dagelijks bestuurslid bestuurscommissie Amsterdam West), Jonneke Naber (College Rechten van de Mens), Sinan Cankaya (cultureel antropoloog) en Abdou Menebhi (EMCEMO). Aan de bijeenkomst namen ruim 50 mensen deel.

- **Mensenrechteneducatie in het Onderwijs**

Om kennis over mensenrechten te vergroten is mensenrechteneducatie in het onderwijs een essentiële stap. In een vervolgbijeenkomst van 17 juni (zie hiervoor) is tijdens een expertmeeting op 3 december 2015 in de Meevaart in Amsterdam verder op dit specifieke thema ingegaan. De bijeenkomst werd georganiseerd in samenwerking met Aknarij, IOMA, Schaakschool Indische Buurt, Jongerencommunity Oost & Streetsmart Oost en de No Hate Speech Movement. Er waren drie sprekers die ieder vanuit hun eigen perspectief het thema benaderden: Maggy Belserang van het College voor de Rechten van de

Mens, Ahmed Ben Yerrou van de No Hate Speech Movement en Abdou Menebhi van EMCEMO. Het debat werd geleid door Abdallah Tallal van Stichting Aknarij. Geconcludeerd werd dat om meer kennis en begrip voor mensenrechten bij jongeren te creëren, mensenrechteneducatie een centrale plek moet krijgen in het onderwijs. En dan nadrukkelijk niet alleen op basis- en voortgezet onderwijs, maar ook op MBO's. Ahmed Ben Yerrou vertelde over de No Hate Speech Movement en een team van jonge online activisten die streden tegen haatzaaien op onder andere youtube en twitter. Aan de bijeenkomst namen rond de 65 personen deel.

- **Vrouwenrechten en de Rechtspositie van Marokkaanse vrouwen**

Op 4 december 2015 is in het kader van 10 december, Internationale Dag voor de Rechten van de Mens, een conferentie over vrouwenrechten en de rechtspositie van Marokkaanse vrouwen gehouden. In Marokko was net veel discussie ontstaan over een rapport uitgebracht door de Marokkaanse mensenrechtenorganisatie Conseil National de Droits de L'Homme (CNDH) over gelijkheid in Marokko. In het rapport werden 97 aanbevelingen genoemd die het doel hadden de ongelijkheid tussen mannen en vrouwen op te heffen en de discriminatie tegen vrouwen te stoppen. De aanbevelingen besloegen vele terreinen, zoals juridische positie, gezondheid, arbeid, economische en sociale ongelijkheid, gedwongen huwelijken en erfrecht. Het rapport leidde tot een maatschappelijk debat over de positie van vrouwen in Marokko. Het leidde echter ook tot een hetze, gevoerd door islamitische partijen en een aantal fanatici, tegen het rapport en tegen de makers ervan. Vooral de aanbevelingen over gelijke erfrechten riep veel weerstand op en voorstanders werden bedreigd. Het rapport, de aanbevelingen en het debat in Marokko waren uiteraard ook van belang voor Marokkaanse vrouwen in Nederland. Immers ook zij hebben te maken met de Marokkaanse wetgeving aangezien het onmogelijk is om afstand te doen van de Marokkaanse nationaliteit.

Tijdens de bijeenkomst werd informatie gegeven en gediscussieerd over de aanbevelingen en over de laatste stand van zaken. Rabéa Naciri van de CNDH was hiervoor speciaal uitgenodigd.

Op de bijeenkomst werd verder ook stilgestaan bij het overlijden van een belangrijke Marokkaanse voorvechter van het islamitisch feminisme, Fatima Mernissi. De bijeenkomst werd geleid door Khadija Arib, toen lid, nu voorzitter van de Tweede Kamer. Aan de bijeenkomst deden namen 40 mensen deel.

- **Mensenrechten en Marokkaanse LHBT'ers**

In augustus 2014 hebben voor het eerst enkele lesbiennes, homo's, biseksuele en transgenders van Marokkaanse afkomst meegedaan met de Gay Pride met een Marokkaanse boot. Dit leidde tot nogal wat ophef in de Marokkaanse gemeenschap, waarop het initiatief door een aantal progressieve Marokkaanse organisaties nadrukkelijk en publiekelijk werd ondersteund. De reactie op de Marokkaanse boot was vervolgens aanleiding voor EMCEMO om samen met Stichting Maruf en Marokkaanse LHBT'ers een aantal activiteiten en discussies te ontplooiën om het taboe rondom homoseksualiteit binnen de Marokkaanse gemeenschap bespreekbaar te maken en de acceptatie en emancipatie van Marokkaanse LHBT'ers te bevorderen. Ook werd het onderwerp "recht op seksuele diversiteit in migrantengemeenschappen" geïntegreerd in andere activiteiten van EMCEMO rondom discriminatie en uitsluiting.

Begin 2015 zijn in samenwerking met Stichting Maruf, Marokkaanse LHBT'ers, HTIB, Aknarij COC en Stichting Artikel 1 (de organisator van de Marokkaanse boot) twee bijeenkomsten georganiseerd om de problematiek te analyseren, strategieën en verschillende tactieken te bespreken en een gezamenlijk actieplan op te stellen. Martin Bos van het COC hield een lezing over de geschiedenis en de gezamenlijke strijd van LHBT en de Marokkaanse gemeenschap in Amsterdam met het thema: respect

voor verschillen, leren van geschiedenis en een gezamenlijke strategie voor de toekomst.

Op 28 mei 2015 vond een themabijeenkomst over "Homoseksualiteit in Marokkaanse kring". Vooraf aan de discussie werd de film "De Beslissing" vertoond van Wahid Sanouji en geproduceerd door Chris Belloni en Arjen Barel. In de film is te zien hoe de jonge Karim om zijn relatie te redden de knoop doorhakt en zijn vader vertelt dat hij verliefd is geworden op een man. De discussie die na de vertoning volgde, werd geleid door Dunya Yaru (journalist en werkzaam bij Stichting Maruf). In het panel zaten de maker Wahid Snouji, Majoub Benmoussa (speelde de vader in de film) en vertegenwoordigers van St. Artikel 1, EMCEMO en HTIB. Aan de bijeenkomst namen 70 deelnemers deel. In het algemeen vond het publiek de film behoorlijk confronterend en – daarmee – een goed startpunt van de discussie. De discussie was levendig en een gevoel van urgentie was alom aanwezig.

Belangrijkste uitkomsten van de discussie:

- De titel "De Beslissing" slaat niet zozeer op de beslissing van de zoon, maar op die van de vader.
- Het is belangrijk te beseffen dat door hun migratieachtergrond Marokkaanse Nederlanders sterker de neiging hebben om zich aan conservatieve traditionele normen en waarden vast te houden dan Marokkanen in Marokko. Trots, gewoonte en/of schaamte staan vaak in de weg van verandering. Dit kan en moet doorbroken worden. Lastig is wel dat de trots en/of schaamte gevoed wordt door negatieve stereotypering en uitsluiting van Marokkanen in de Nederlandse samenleving.
- Essentieel is de open discussie. Kanttekening wordt gemaakt bij de "Nederlandse normen en waarden" waar vaak mee geschermd wordt: uit onderzoek blijkt dat ook 1/3 van de Nederlanders liever geen uitingen van

liefkozingen van LHBT'ers op straat zien of moeite hebben wanneer homoseksualiteit in het gezin plaatsvindt.

- Echter: noch een begrip voor de migratieachtergrond, noch een verwijzing naar denken en doen van Nederlanders mag als een rechtvaardiging van homofobie gebruikt worden. Hetzelfde geldt voor geloof. Bij het laatste wordt tevens opgemerkt dat "de" islam" of moslim niet bestaat, net zomin als "de" Marokkaan of "de" homo. Deze diversiteit moet veel zichtbaarder gemaakt worden.
- Jongeren lijken (verbale) uitingen van homofobie vooral te herhalen van elkaar en/of van hun ouders. Onderwijs en opvoeding zijn onontbeerlijk voor het doorbreken van taboes.
- Samenwerking, onderlinge ondersteuning en zichtbaarheid van ouders, organisaties, moskeebesturen, imams, enz. is hard nodig.

- **En verder .....**

In het kader van het promoten van mensenrechten zijn verder de volgende activiteiten in 2015 en 2016 georganiseerd en/of bijgewoond:

6 februari 2015: Manifestatie en demonstratie Vluchtelingen Welkom

10 november 2015: Bijeenkomst met Haneen Zoabi, EMCEMO (50 deelnemers)

Haneen Zoabi is de eerste Palestijnse vrouw die lid is van de Knesset, het Israëliërsch parlement, waar zij de gemeenschappelijke Arabische partijen vertegenwoordigt. Voordat zij tot de Knesset toetrad, was ze directeur van een mediacentrum voor Palestina, waar ze ook een van de oprichters van was. Haneen Zoabi is voorstander van de één staat-oplossing waar Palestina en Israëliërs samen en met gelijke rechten leven. Naast een bijeenkomst op 10 november 2015 bij EMCEMO waar ze vertelde

over de huidige situatie, in Gaza, in de bezette West Bank en in Israël en over de strijd die de Palestijnen dagelijks voeren tegen de bezetting, heeft ze een toespraak gehouden op 9 november 2015 tijdens de Kristallnachtgedenking.

10 december 2015: Conferentie MensenrechtenAgenda Gemeente Amsterdam, Pakhuis de Zwijger

25 maart 2016: Vredesmanifestatie Dam, tegen extremisme.

30 juli 2016: Herdenkingsbijeenkomst naar aanleiding van het overleiden van Ali Lazrak. Ali Lazrak was een Nederlands politicus van Marokkaanse afkomst. Na afsplitsing van de Socialistische Partij, waarvoor hij in 2002 in de Tweede Kamer was gekomen, zat hij als eenmansfractie Groep Lazrak tot november 2006 in het parlement. Ali Lazrak overleed op 14 juni 2016.

20 november 2016: Amazigh bijeenkomst met medewerking van Ahmed Ahmouch.

10 december 2016: Op de dag van de Rechten voor de Mens is in de Mansveldschool in Amsterdam het boek "Mohamed Rabbae - Strijd voor rechtvaardigheid" gepresenteerd.

Mohamed Rabbae verwierf in de jaren tachtig bekendheid als voorman van wat toen nog het Nederlands Centrum Buitenlanders heette. Hij was voor GroenLinks de eerste allochtone lijsttrekker van een gevestigde politieke partij. En later was hij één van de eersten die aangifte deed tegen het racisme van PVV-leider Wilders. Daarmee gaf hij stem aan wat er leeft onder velen in Nederland. Voor jongere Marokkaanse-Nederlanders is hij een rolmodel. Maar ook voor veel andere Nederlandse burgers staat Rabbae model voor een positief geluid. Hij heeft tientallen jaren gestreden voor mensenrechten in binnen- en buitenland. Farah Karimi (Directeur Oxfam Novib) gaf een korte inleiding. Daarna kwamen de mensen aan het woord die hebben meegewerkt aan het boek. Abdou Menebhi (voorzitter Emcemo), Anja

Meulenbelt (schrijfster, oud-senator voor de SP), Bas de Gaay Fortman (hoogleraar, oud-senator PPR), Corina Duijndam (schrijfster, socioloog en docent), Ina Brouwer (oud-lijsttrekker GroenLinks, advocaat), Miriyam Aouragh (antropoloog en activist bij RS21 en de Internationale Socialisten), Rene Danen (voorzitter Nederland Bekent Kleur), Rinus Penninx (emeritus-hoogleraar UvA), Thom de Graaf (oud-fractievoorzitter D66) en Ties Prakken (oud-hoogleraar, advocaat) (Mansveldschool Amsterdam, 120 aanwezigen).

3.2. De democratische, seculiere rechtsstaat

- **Vrijheid in geloof, geloof in vrijheid - met Rachid Benzine**

Begin juni 2015 heeft EMCEMO een aantal bijeenkomsten georganiseerd met de Franse islamoloog en onderzoeker Rachid Benzine, met het thema "Vrijheid in geloof, Geloof in Vrijheid". Doel was om een alternatief geluid te laten horen in het huidige beperkte debat over islam/koran, mensenrechten en de seculiere rechtsstaat en de vooronderstelling dat de eerste niet met de laatste twee verenigbaar zou zijn. De bijeenkomsten waren vooral gericht op jongeren. EMCEMO wilde vooral ook hen aanzetten om kritisch na te denken, niet klakkeloos over te nemen wat ze horen of lezen, maar altijd op zoek te gaan naar informatie uit meerdere bronnen.

Als eerste is op 6 juni 2015 in samenwerking met Aknarij West, Stichting Argan en stadsdeel Amsterdam West een lezing van Rachid Benzani georganiseerd in de Hallen in Amsterdam. Rachid Benzine hield een inspirerende lezing over de geschiedenis van de islam en de achtergronden van islamofobie. Hij benadrukte daarbij dat er niet maar één interpretatie van de islam bestaat en dat kennis en kritisch nadenken in het huidige publieke en politieke debat een vereiste is. Na de lezing vond er een levendige discussie plaats onder leiding van Yassin El Forkani. Op de bijeenkomst waren ruim 100 mensen aanwezig.

Op 8 juni 2015 zijn vervolgens twee workshops georganiseerd met Rachid Benzine. De eerste, onder leiding

van Ahmed Marcouch, speciaal voor deelnemers die op professioneel niveau regelmatig met thema's als islamofobie, haatzaaien, radicalisering en uitsluiting te maken krijgen. De tweede workshop in de avond was weer speciaal bedoeld voor jongeren. Er is onder meer gesproken over het belang van de rechtsstaat voor de bescherming van burgers, de bestrijding van islamofobie en de noodzakelijke ontwikkeling van een sterk gezamenlijk tegengeluid, die ook via de sociale media verspreid moet worden. Beide workshops zijn gehouden in het gebouw van Stichting Argan in Amsterdam. Beide workshops werden gevolgd door 50 deelnemers.

- **Haatzaaien extreemrechts en de gevaarlijke interpretaties van religieuze teksten**

Op 6 december 2015 heeft EMCEMO samen met HTIB een debat georganiseerd over haatzaaien, extreemrechts en de gevaarlijke interpretaties van religieuze teksten. Het lijken twee separate problemen, maar beide hebben veel te maken met elkaar en ze beïnvloeden elkaar. Hoe deze beïnvloeding werkt en hoe dit te doorbreken, stond centraal in deze bijeenkomst. Tijdens de discussie werd een analyse opgemaakt en het belang besproken van het bestrijden van zowel extreem rechts als de gevaarlijke interpretaties van religieuze teksten, immers beide zijn verantwoordelijk voor haatzaaien. De deelnemers stelden dat in de (sociale) media en in het politieke debat te weinig aandacht was voor het haatzaaien van extreemrechts, maar vonden ook dat het haatzaaien afkomstig van de gevaarlijke interpretaties van religieuze teksten luid en duidelijk moest worden bestreden. Op de bijeenkomst spraken Naima Ajouaou (initiatiefneemster van #nietmijnislam), Yassin El Forkani (jongerenimam), Rasit Bal (Contactorgaan Moslims en Overheid), Abdou Menebhi (EMCEMO) en Mustafa Ayranci (HTIB). De bijeenkomst werd geleid door Roemer van Oordt (onderzoeker en journalist Republiek Allochtonië). Aan de bijeenkomsten namen rond de 85 personen deel.

- **Rechtsstaat, democratie, religie en secularisatie**

In 2016 heeft EMCEMO drie workshops georganiseerd over het thema rechtsstaat, democratie, religie en secularisatie, met het doel bespreekbaar maken van een onderwerp dat nog te zelden openlijk wordt besproken: de seculiere rechtsstaat en de plek van religies daarbinnen (verbinden van vrijheid van religie en vrijheid van meningsuiting). In de gesprekken is daarbij de focus gelegd op islam en seculiere samenleving, om een tegenwicht te bieden op de huidige publieke anti-islam discourse. Er bestaat te vaak het onterechte idee (zowel bij moslims als bij niet-moslims) dat er een intrinsieke tegenstelling bestaat tussen islam en secularisatie en dat met name moslims secularisatie zouden afwijzen. Dit vooroordeel draagt vervolgens weer bij aan de negatieve stereotypering van moslims in de Nederland. Uitgangspunt van de gesprekken in de workshops was het belang en de meerwaarde van de seculiere, democratische rechtsstaat voor de sociale stabiliteit van de samenleving. Het kader waarbinnen de gesprekken zijn gevoerd de universele waarden van mensenrechten (oftewel respect voor en solidariteit met elkaar).

De workshops waren allen op dezelfde manier opgebouwd. Het eerste deel bestond uit het vergroten van kennis door middel van (korte) lezingen vanuit verschillende disciplines (historische context, filosofische, religieuze en politieke invalshoeken) en verschillende overtuigingen en achtergronden. Na beantwoording van enkele toelichtende vragen, werd vervolgens het grootste deel van de bijeenkomst besteed aan een gesprek over het thema. Daarbij was het nadrukkelijk niet de bedoeling om elkaar te overtuigen, maar op het gezamenlijk onderzoeken en kritisch bespreken van de diverse aspecten van het thema, vanuit verschillende invalshoeken en meningen.

De eerste workshop vond plaats op 6 maart 2016 en borduurde voort op de bijeenkomst op 6

december 2015 die EMCEMO samen met de HTIB had georganiseerd met het thema “De gevaarlijke interpretaties van religieuze teksten voor secularisatie en democratie”. Doel van de workshop: hoe kunnen we met z’n allen in Nederland onze jeugd en rechtsstaat beschermen tegen haatzaaien voortkomend uit gevaarlijke, starre interpretaties van religieuze teksten. Invalshoek was het verbinden van de vrijheid van religie en de vrijheid van meningsuiting binnen de waarden van secularisatie en democratie. Er is onder meer gesproken over hoe bepaalde interpretaties van religieuze teksten gebruikt worden om intolerantie en fanatisme te promoten, over culturele en religieuze beginselen die in principe nooit statisch zijn, noch zijn geweest, over dubbele agenda’s en heimelijke politieke belangen en over diversiteit als krachtig bindmiddel in een samenleving.

Sprekers waren Yassin Al Forkani (jongerenimam), Mohamed Amezian (Marokkaans Islamitisch Centrum Roosendaal), Rasit Bal (voorzitter CMO, Contactorgaan Moslims en Overheid), Abdou Menebhi (voorzitter EMCEMO), Mustafa Ayranci (voorzitter HTIB). Dialogoogler was Roemer van Oordt (politicoloog en redacteur bij Republiek Allochtonië en onderzoeks- en projectbureau Zasje). Aan de workshop nam ruim 80 personen deel.

De tweede workshop op 22 juni 2016 ging over “De toekomst van religie in een seculiere en democratische rechtsstaat als Nederland”. Ook in deze bijeenkomst is veel gesproken over diversiteit en de toegevoegde waarde ervan voor de gehele samenleving, inclusief de moslimgemeenschap. Sommige aanwezigen waren van mening dat diversiteit, de veelheid van verschillende achtergronden, meningen en geloven, een samenleving verzwakt. Anderen benadrukten juist het tegendeel. Er is gesproken over diversiteit onder moslims (“de” moslim bestaat niet, net zomin als “de” Amsterdammer of “de” Nederlander), over of secularisme wel of niet een bedreiging voor een geloof kan zijn en over de rol en plek van religie in een

seculiere rechtsstaat. In het gesprek kwam naar voren dat sommige moslimjongeren geneigd zijn om slechts eenzijdige informatie tot zich te nemen, met het gevaar dat ze daarmee zichzelf steeds verder isoleren van de samenleving en hoe zij ondersteund en gemotiveerd kunnen worden tot kritisch nadenken. De aanwezigen spraken elkaar aan op ieders verantwoordelijkheid om open en met respect te zorgen dat iedereen betrokken blijft/wordt bij de samenleving en om defensieve houdingen te laten varen.

Sprekers waren dr. Hassan Bousetta (sociale en politieke wetenschappen Universiteit Brussel), Halim El Madkouri (islamoloog en radicaliseringsdeskundige), Yassin el Forkani (jongerenimam) en Martijn de Koning (antropoloog en onderzoeker religie en etniciteit, UvA en Radboud Universiteit). Dialoogleider was Fenna Ulichki (dagelijks bestuurder stadsdeel West). Aan de bijeenkomst namen 95 personen deel.

De laatste workshop vond plaats op 4 november 2016 en had als onderwerp "De invloed van islamitische landen op de islam in Nederland". In de discussie stond de vraag centraal welke invloed inmenging van islamitische landen heeft op de islam in Nederland en daarmee welke invloed ze hebben op het Nederlandse seculiere bestel. Niet iedereen was van mening dat financiële ondersteuning vanuit het buitenland persé slecht zou zijn. Anderen zagen duidelijk het gevaar van "wie betaalt, die bepaalt". Vervolgens zijn de deelnemers in gesprek gegaan met uitgenodigde parlementsleden, die de dag daarvoor in de Tweede Kamer net gedebatteerd hadden over de lange arm van Erdogan en de invloed van Turkse organisaties op het integratiebeleid. Het doel van deze bijeenkomst was wederom het stimuleren van kritisch nadenken door middel van vergroten van kennis, bewustwording en dialoog. Conclusies die aan het einde van het gesprek onder meer zijn getrokken was het belang om zaken niet alleen te bezien vanuit religieuze motieven, maar ook vanuit maatschappelijke, politieke en wetenschappelijke en het belang van de continue

investering (in zichzelf en in elkaar) in het bewustzijn dat we allemaal burgers zijn van Nederland, ongeacht achtergrond. Het gaat vooral om het emanciperen van burgers, niet zozeer om het integreren, zo werd gesteld door de deelnemers.

Sprekers waren Mustafa Ayranci (voorzitter HTIB), Halim El Madkouri (islamoloog en radicaliseringsdeskundige), Yassin el Forkani (jongerenimam), Keklik Yüçel (PvdA), Saadet Karabulut (SP), Pieter Heerma (CDA) en Abdou Menebhi (EMCEMO). Aan de bijeenkomst namen 70 personen deel.

3.3. Symposium Verbinden en Verbreiden

In 2015 heeft EMCEMO samen met 1Land1Samenleving het initiatief genomen om Amsterdamse organisaties die zich met verschillende discriminatie- en uitsluitingsmechanismen bezighielden (racisme, islamofobie en antisemitisme) bij elkaar te brengen. Op 19 september 2015 is vervolgens het drukbezochte symposium "Verbinden en Verbreiden" gehouden. Tijdens het symposium werden de verschillende uitsluitingsgronden met elkaar verbonden, in eigen context en in context met elkaar besproken en werd het belang benadrukt van samenwerking tussen de organisaties en hoe dat vorm kon krijgen. Betrokken bij de organisatie van het symposium waren onder meer Bureau Kleurkracht, Stichting MCNW Multicultureel netwerk, Vluchtelingenwerk, Mad Mothers, Nisa4Nisa, Ander Joods Geluid, Art. 1, College Rechten van de Mens en vele anderen. Aan het symposium namen ruim 150 personen deel.

De inleidingen op het symposium Verbinden & Verbreiden

Anja Meulenbelt (schrijfster, publicist, feminist): Over de noodzaak van bondgenootschap

Dat Nederland niet zo tolerant blijkt als we hadden gedacht is niet meer nieuw. Er is sprake van een grimmige polarisatie tussen (populistisch) rechts en de nieuwe grassroots bewegingen die voor gelijkwaardigheid en rechtvaardigheid staan: de migrantenbeweging die islamofobie bestrijdt,

de beweging voor vluchtelingen, de oplevende beweging tegen racisme met Zwarte Piet als symbool. Ook staat antisemitisme opnieuw ter discussie. Is er samenwerking mogelijk tegen elke vorm van discriminatie en uitsluiting?

Ineke van der Valk (onderzoeker islamofobie): Islamofobie, de politieke organisatie van discriminatie en de rol van kennis

Islamofobie en discriminatie van moslims staan pas kort in de publieke belangstelling. Er is weerstand en onduidelijkheid, naast toenemende acceptatie van het verschijnsel. Er is een begin van erkenning van de mate waarin het voorkomt. Wat is de rol en betekenis van de politieke organisatie van racisme en discriminatie? Wat gebeurt er als uitsluiting georganiseerd wordt? Wat is de rol en betekenis van kennis voor de erkenning van het verschijnsel en voor de ontwikkeling van beleid om het tegen te gaan.

Halleh Ghorashi (Hoogleraar Diversiteit en Integratie, VU Amsterdam): Verhalen kunnen verbinden

Om de wereld te kunnen begrijpen hebben we categorieën nodig die de hoeveelheid informatie om ons heen ordenen. Maar dezelfde categorieën kunnen ons beperken in sociale interactie wanneer ze tot dichotomieën worden gemaakt. Dan zien we vooral en soms uitsluitend verschillen waardoor er geen ruimte wordt gelaten voor wat gemeenschappelijk is. Terwijl we voor elke interactie, elk gesprek zowel verschil als het gevoel van gemeenschappelijkheid nodig hebben. Verhalen bieden de mogelijkheid om deze dichotomie te doorbreken omdat ze de homogeniteit van de groep ter discussie stellen. Door verhalen krijgen we zicht op meervoudige identiteiten die een completer beeld van een mens laat zien dan de geconstrueerde categorieën. Dan komt er ruimte voor momenten van identificatie, zelfs wanneer het verschil als te groot wordt beschouwd. Door het delen van verhalen komen identificatiemomenten tot stand die voor emotionele verbindingen zorgen zonder dat de wederzijdse overtuigingen hetzelfde

hoeven te zijn. Deze verbindingen zijn essentieel voor sociale interacties in de praktijk van alledag maar ook maatschappelijke saamhorigheid.

Glenn Helberg (transcultureel psychiater): Oordelen en uit verbinding raken.

De mens is een fundamenteel relationeel wezen. Het begint met de interactie, vervolgens kan er een verbinding ontstaan, deze verbinding kan uitmonden in een relatie die leidt tot rust of onrust. Het oordeel van de ander is vaak van grote invloed op hoe het zelfbeeld zich ontwikkelt. Het dominant vertoog in een samenleving dat uit vooronderstellingen is opgebouwd, uit vooroordelen is opgebouwd zal niet zelden leiden tot conflicten in het individu. Het individu kan zijn die ander die vrouw genoemd wordt, migrant genoemd wordt, homo genoemd wordt, zwart genoemd wordt of elke andere benoeming van de ander die niet tot de 'norm' hoort. Op dit conflict wordt verder ingegaan. Na de inleidingen waren er workshops over identiteitsvorming (Het Eendere en het Eigene), over islamofobie en antisemitisme (overeenkomsten, verschillen en gezamenlijke bestrijding), over haatzaaien op de sociale media (Discriminatie, uitsluiting, haatzaaien en de macht van sociale media), over etnisch profileren (politieke context) en over vluchtelingen, immigratie, asielzoekers en mensenrechten (beeldvorming en oplossingen met in achtname mensenrechten voor iedereen). De dag werd afgesloten met een rondetafelgesprek met de eerdere inleiders, voorzitters van de workshops en met alle aanwezigen.

Een kleine greep uit de uitkomsten van de discussie.

- We moeten beter naar elkaar leren luisteren. Om echt te kunnen luisteren naar de verhalen van de ander moeten we vertragen (tijd geven voor het gesprek), zonder oordeel luisteren (opzij stappen) en alteriteit toelaten (de ander vanuit de positie van de ander benaderen).
- Het belang van het verbinden van micro en

macro niveau, individuele contacten en de interactie op samenlevingsniveau. Op beide niveaus - kritische - vragen stellen.

- Nut en noodzaak van reflectie. Door de aanwezigen zeer belangrijk gevonden, maar met de kanttekening dat voor echte effectiviteit dit dan wel moet gebeuren door álle betrokkenen in het debat. Hierbij werd gerefereerd naar onder meer de ongenueanceerde uitspraken van politici (niet alleen Wilders, maar ook andere vertegenwoordigers van politieke partijen).
- De noodzaak gezamenlijk een tegengeluid te mobiliseren tegen xenofobische en racistische uitspraken. Die zijn niet normaal en mogen ook nooit als normaal worden beschouwd.
- Belangrijk is te beseffen dat uitsluitingsprocessen niet permanent - hoeven - te zijn. Een probleem moet echter wel herkend, erkend en begrepen worden, voordat het duurzaam opgelost kan worden.
- De onderlinge verbinding is noodzakelijk om krachtig en effectief te kunnen komen tot een inclusieve, multi-etnische samenleving. Overeenkomsten vinden is belangrijk, daarnaast ook de acceptatie van de eigenheid en verschillen tussen groepen en individuen.
- Wat we nodig hebben is het creëren van gezamenlijke speerpunten.

3.4. Racisme en discriminatie bestrijden

EMCEMO is de stuwende kracht achter het Comité 21 maart. Het Comité is een netwerk van meer dan 100 organisaties. De organisaties zetten zich in voor een Nederland waarin men streeft naar gelijkheid voor iedereen en waar diversiteit en culturele verschillen gezien worden als een bron van kracht en niet als probleem. De coördinatie van het Comité ligt voor een groot deel in handen van EMCEMO. Elk jaar wordt voorafgaand aan de International Dag tegen Racisme en Discriminatie op 21 maart, een actiemaand georganiseerd met debatten, lezingen, workshops en

dialogobijeenkomsten. De afgelopen jaren is daarbij het besef gegroeid van het cruciale belang om de verschillende vormen van racisme en discriminatie met elkaar te verbinden, zoals islamofobie, afrofobie, antisemitisme, seksisme, geweld tegen LHBTI's. Dit heeft vorig jaar geresulteerd in de publicatie van het rapport "SAMEN bruggen bouwen en verschillen vieren".

In 2015 zijn in de actiemaand maand 10 bijeenkomsten georganiseerd. De bijeenkomsten waren de opmaat voor het symposium van 19 september Verbinden en Verbreiden (zie 3.3.) De verschillende thema's besproken tijdens de bijeenkomsten zijn daar meegenomen en verder uitgediept. De organisaties betrokken bij de bijeenkomsten en nieuwe groepen zijn betrokken bij de ontwikkeling en de uitvoering van het symposium van 19 september 2015.

De 10 bijeenkomsten in de actiemaand maart 2015 waren veelal in hetzelfde stramien opgebouwd: een introductie van het thema door een panel van deskundigen, bestaande uit onderzoekers, ervaringsdeskundigen, activisten, sleutelfiguren, beroepskrachten op desbetreffend terrein, beleidsmakers en/of lokale politici. Na de introducties volgde het debat, waarin het thema verder werd uitgediept, ervaringen uitgewisseld en verschillende perspectieven nader besproken. Op elke bijeenkomst namen tussen de 75 en 90 mensen aan deel. Bij de bijeenkomst op 15 maart waren 120 mensen aanwezig. De discussie verliep zonder uitzondering levendig en in sommige gevallen fel.

De bijeenkomsten genereerden veel media aandacht zoals van AT5, Trouw, Parool en Volkskrant.

Onderwerpen van de bijeenkomsten waren:

- 15 maart 2015: Moslimdiscriminatie en Islamofobie. Over de steeds openlijker verbaal en fysiek geweld richting (vermeende) moslims sinds de "minder-minder" uitspraken van Geert

Wilders in 2014 en de aanslagen in Parijs en Brussel. Over stand van zaken, meldingen, radicalisering, overeenkomsten en verschillen met antisemitisme en over racisme en de rechtsstaat.

- 16 maart 2015: Benoeming Ambassadeurs Comité 21 maart. Jonge en maatschappelijke talenten zijn benoemd tot Ambassadeur van het Comité 21 Maart. Zij hebben een officieel getuigschrift uitgereikt gekregen tijdens deze feestelijke bijeenkomst. De Ambassadeurs zijn vervolgens ingezet in de bijeenkomsten en zijn ook ingezet worden in de planning, organisatie en uitvoering van de activiteiten van het Comité 21 maart in 2016.
- 16, 19 en 23 maart 2015: 'Jeugdwerkloosheid, wat doen we er aan?'. Door de bezuinigingen en hoge werkloosheid, versterkt door beeldvorming, racisme en discriminatie is de werkloosheid van jongeren met een migrantenachtergrond schrikbarend hoog, in sommige wijken loopt het op tot 60%. Een bijeenkomst in samenwerking met FNV. Er is gesproken over arbeidsmarktdiscriminatie en mogelijkheden hoe deze aangepakt zou moeten worden. Ook is verkend welke mogelijkheden jongeren voor zichzelf kunnen creëren, hoe ze zich kunnen presenteren en hoe zij om kunnen gaan met de negatieve beeldvorming die over hen bestaat bij werkgevers.
- 16 maart 2015: Vrouwen en Islamofobie. Bijeenkomst, waarbij ingegaan wordt dat vooral vrouwelijke moslims te maken krijgen met fysiek geweld op straat. De discussie ging over welke ervaringen vrouwen hiermee hadden, welke gevolgen dit voor hen heeft en welke steun er nodig is.
- 18 maart 2015: Etnisch profileren en discriminatie", in samenwerking met Amnesty International Nederland Uit recent onderzoek

is gebleken dat Marokkaanse jongeren bovengemiddeld vaak slachtoffer zijn van etnisch profileren door de politie.

- 18 maart 2015: Debat "Zwarte Piet is Racisme". In 2013 barstte het zwartepietdebat voorgoed los. Het onderwerp is niet meer te negeren. In Amsterdam heeft de gemeente een commissie gevormd die zoekt naar een compromis. Een discussie hierover.
- 20 maart 2015: Debat "Nieuw-West staat op tegen Racisme en Discriminatie". In deze bijeenkomst is met jongeren uit Nieuw West Amsterdam gesproken over hoe op school campagne te voeren tegen elke vorm van discriminatie. Vraag die in de discussie centraal stond was: hoe vergroot je de binding tussen jongeren wanneer het gaat over homofobie, antisemitisme en islamofobie. Tijdens de bijeenkomst zijn netwerken versterkt en nieuwe gecreëerd.
- 20 maart 2015: Debat "Verschillen en overeenkomsten". Over alle uitingsvormen van discriminatie, de vraag wat de vormen met elkaar gemeen hebben en strategieën hoe discriminatie in al zijn vormen te bestrijden. Algemene conclusie was: praten, praten, praten met elkaar.

Op zaterdag 21 maart 2015 vond vervolgens de jaarlijkse landelijke antiracisme demonstratie en manifestatie in Amsterdam plaats onder de titel "Samen tegen islamofobie, afrofoobie en antisemitisme".

Ook in 2016 organiseerde EMCEMO met het Comité 21 maart de actiemaand tegen racisme en discriminatie, dit keer onder de noemer: "Allemaal anders, allemaal gelijk". Naast de jaarlijkse demonstratie zijn door maatschappelijke organisaties en vrijwilligers 18 bijeenkomsten over racisme en discriminatie en al zijn verschillende uitingsvormen georganiseerd. Meer dan 70 sprekers hebben 1100 mensen bereikt in discussies

en lezingen met onderwerpen als islamofobie, anti-zwart racisme, antisemitisme, positie van vluchtelingen, discriminatie van LHBT's, seksisme, discriminatie van gehandicapten, discriminatie van gehandicapten, discriminatie in het onderwijs, op de arbeidsmarkt en etnisch profileren. Het afsluitingsdebat "Allemaal Anders, Allemaal Gelijk" vond op 18 maart 2016 plaats in Pakhuis de Zwijger in Amsterdam.

Zaterdag 19 maart 2016 werd de actiemaand afgesloten met een demonstratie en een grootschalige manifestatie "Allemaal Anders, Allemaal Gelijk" op het Museumplein met toespraken van verschillende maatschappelijke organisaties.

In de maanden daarop zijn de resultaten van de bijeenkomsten verwerkt in een syntheserapport. Op 17 juni 2016 is de rapportage gepresenteerd tijdens een grote bijeenkomst met maatschappelijke organisaties, lokale politieke partijen en antidiscriminatiebureaus. Het rapport beschrijft 10 discriminatiegronden en benoemt 65 aanbevelingen tegen racisme en discriminatie. In het rapport zijn ook de verslagen van de bijeenkomsten opgenomen.

Een delegatie heeft vervolgens op 28 juni 2016 het rapport en de aanbevelingen aangeboden aan de voorzitter en leden van de Tweede Kamer.

- **Samenvatting rapport Samen bruggen bouwen en verschillen vieren**

De demonstratie 'Allemaal anders, allemaal gelijk' op 19 maart 2016 in Amsterdam werd voorafgegaan door 18 bijeenkomsten waarin 10 discriminatiegronden aan de orde kwamen. Er werden discussies gevoerd, sprekers gehoord en aanbevelingen gedaan voor een inclusief Nederland. Vanuit al deze bijeenkomsten ontstond het rapport met 65 aanbevelingen tegen racisme en discriminatie. De bijeenkomsten werden voorbereid door Comité 21 maart en kwamen tot stand door veel enthousiaste vrijwilligers en duizenden betrokken burgers.

Racisme en discriminatie in Nederland

Vaak wordt Nederland een tolerant land genoemd en gesuggereerd dat er weinig tot geen discriminatie, racisme of uitsluiting is. Niets is minder waar.

Vrijheid van meningsuiting is een groot goed.

Onbeperkt beledigen, met de dood bedreigen als men een afwijkende mening hoort, agressie ten volle uiten of ongefundeerd beschuldigen vallen hier volgens velen ook onder. Het actief uitdragen dat discriminatie, uitsluiting en racisme te allen tijde onacceptabel is, lijkt in deze 'vrijheid van meningsuiting' echter eerder een belemmering dan een belangrijk goed. Hierin ligt een contradictie.

Het ECRI adviseert Nederland om zich in de aanpak van racisme en discriminatie meer te richten op de oorzaken en op het bevorderen van kennis en bewustwording. Alléén maatregelen in de sfeer van recht en registratie noemen zij niet afdoende.

Juist in deze tijd is het belangrijk om samen te werken en een vuist te maken tegen elke vorm van racisme en discriminatie en te streven naar een rechtvaardige, solidaire en open maatschappij, waarin geen plaats is voor racisme, discriminatie, islamofobie, antisemitisme, seksisme, homofobie of welke vorm van uitsluiting of discriminatie ook. Samen met alle burgers en alle instituties, ook de politiek.

1. **Islamofobie**

Negatieve beeldvorming over 'de Islam' en moslims is de afgelopen jaren toegenomen. Nieuws over gewelddadige extremisten die de Islam als legitimatie gebruiken voor hun doeleinden, beheersen in steeds grotere mate de media. Door een groeiend aantal Nederlanders wordt de islam ervaren als een bedreiging voor de seculiere democratische rechtsstaat. Islamofobie wordt in Nederland nog niet erkend als aparte discriminatiegrond, de discriminatie van moslims wordt door een aantal ADV's niet als dusdanig geregistreerd. Uit Europese cijfers over islamofobie blijkt dat 75% van de slachtoffers die melding doen

vooral (moderne, gesluierde) vrouwen zijn, terwijl de daders voor meer dan 75% witte mannen zijn.

2. **Anti-zwart Racisme**

De VN heeft 2015 – 2024 uitgeroepen tot ‘the decade of people of African descent’ tegen de wereldwijde structurele achterstelling van mensen van Afrikaanse afkomst. In Nederland komen onder de discriminatiegrond ‘ras’ de meeste meldingen bij de ADV’s binnen. Een zwarte Piet staat al jaren symbool voor raciale en racistische stereotypering van zwarten. Hij is voor een deel van de Nederlandse bevolking zeer kwetsend.

Maar de anti-zwart discriminatie blijkt niet enkel uit het bestaan van zwarte piet. Apegeluiden bij voetbalwedstrijden, het ‘rot op naar je eigen land’, een pop van een voetballer met een strop om de nek, het onbegrip over de weerstand tegen afbeeldingen op de gouden koets, dit alles duidt op een weinig ontwikkeld bewustzijn binnen de Nederlandse samenleving. Ook etnisch profileren en stigmatisatie nemen toe. Er is een grotere armoede en werkloosheid onder zwarte mensen in Nederland en verhoudingsgewijs bekleedt slechts een klein aantal mensen een publiek ambt. Toch wordt dit racisme niet erkend.

3. **Antisemitisme**

Nog steeds komt uit jaaroverzichten van ADV’s een structureel antisemitisme naar voren. De CIDI Monitor Antisemitische Incidenten registreerde in 2015 een toename van antisemitisme op scholen en door spreekkoren bij sportevenementen. Meldingen stijgen opvallend na gebeurtenissen in het Midden-Oostenconflict, terreuraanslagen in het buitenland gericht op joodse personen, objecten of aanslagen waarbij er een (veronderstelde) link is met antisemitisme.

Een definitie van antisemitisme is niet eenvoudig. Sommige definities includeren kritiek op de staat Israël. De meningen hierover zijn verdeeld. Buiten discussie staan gebeurtenissen zoals het scanderen van antisemitische

leuzen door PSV-voetbalsupporters na een overwinning in mei 2016, en de mogelijkheid die neonazi’s tijdens de dodenherdenking in Leiden kregen om een krans te leggen met een zeer provocerende tekst.

4. **Vluchtelingen en vluchtelingenhaat**

Nederland is op dit moment niet het beste klimaat voor vluchtelingen door de heersende xenofobie. Gewelddadige protestacties tegen AZC’s, bekladden van huizen waar vluchtelingengezinnen wonen, het bedreigen van mensen op straat bevestigen dit beeld. Regering en politieke partijen dragen bij aan een negatief klimaat door uitspraken zoals ‘vluchtelingen blazen onze publieke voorzieningen op’, ‘ze komen hier alleen voor onze medische voorzieningen’ of ‘kom in verzet’. Ook de media dragen daaraan bij door negatief en polariserend te berichten over vluchtelingen, zoals na de gebeurtenissen tijdens de nieuwjaarsviering in Keulen.

Veel Nederlanders zetten zich in voor vluchtelingen, maar dit blijft onderbelicht door het herhaalde verwijzen naar het ‘vluchtelingenprobleem’. De gebezigde terminologie ontmenselijkt de individuele verhalen.

De Kinderombudsman heeft herhaaldelijk gewezen op de kwetsbare positie van kinderen tijdens de vlucht. Uitzetting van kinderen omwille een rigide uitoefening van regels leidt tot een steeds tot een krachtig pleidooi voor de Universele Rechten van het Kind.

5. **Discriminatie van LHBT’s**

Het aantal door de politie geregistreerde incidenten van LHBT-discriminatie is van 428 in 2009 toegenomen naar 1.403 in 2014. Hoewel veiligheid van LHBT’s sinds 2015 als topprioriteit van politie en justitie is aangemerkt, zijn volgens het COC nog onvoldoende initiatieven geconcretiseerd.

Er is een gebrek aan informatie gericht op LHBT-problematiek bij vluchtelingen. Bij sociale uitsluiting en bedreigingen in opvanglocaties blijkt het COA niet naar bevrediging in staat de LHBT-vluchtelingen voldoende te ondersteunen.

6. **Discriminatie van gehandicapten**

De Nederlandse regering heeft in 2007 het VN-verdrag getekend voor rechten van mensen met een handicap. Dit verdrag handelt over gelijke rechten voor mensen met een beperking. Toch blijkt het voor mensen met een beperking nog steeds lastig om zelfstandig aan het openbare leven deel te nemen. Bijvoorbeeld openbaar vervoer, internetsites en gebouwen zijn vaak ontoegankelijk.

7. **Seksisme**

Ongelijke behandeling tussen mannen en vrouwen is in Nederland op sommige gebieden nog steeds een feit. Naast sociaal-maatschappelijke ongelijkheid is seksueel geweld een niet-erkend probleem. In 2014 bleek uit Europees onderzoek dat 44% van de Nederlandse vrouwen te maken kreeg met seksueel grensoverschrijdend gedrag. Het gemiddelde in Europa ligt op 33%. Er is kritiek op manier waarop de Nederlandse politie omgaat met zedenmisdrijven, zoals de 'bedenktijd' van twee weken voordat er aangifte gedaan kan worden. In het hedendaagse Nederlandse feminisme moet meer inclusieve ruimte zijn voor moslimvrouwen en zwarte vrouwen.

8. **Discriminatie in het Onderwijs**

Onderwijs speelt een belangrijke rol in het tegengaan van racisme en discriminatie. Goed en divers onderwijs hoort, ongeacht de etniciteit of opleiding van ouders gelijke kansen te bieden aan ieder kind. De inspectie van onderwijs constateert (resp. in 2007 en 2016) dat veel leerlingen uit etnische minderheidsgroeperingen een lager schooladvies krijgt en dat kinderen van hoogopgeleide ouders hogere schooladviezen krijgen, naar betere scholen gaan en uiteindelijk een hoger diploma halen dan even intelligente kinderen van laagopgeleiden. Onder MBO-studenten is sprake van discriminatie bij de zoektocht naar stageplaatsen. Het gaat hierbij vooral studenten die een hoofddoek dragen, jongens met Marokkaanse achtergrond en studentes die zorgtaken hebben.

9. **Discriminatie op de arbeidsmarkt**

Jongeren met een andere dan witte huidskleur of een niet-Nederlands klinkende achternaam krijgen lagere schooladviezen, de kans op een de stage is geringer en ondanks goede diploma's is de kans op een baan kleiner. Niemand zou zich in Nederland éxtra 'moeten invechten' op grond van achtergrond/eticiteit.

10. **Etnisch profileren en demonstratierecht**

'Etnisch profileren' is een vorm van discriminatie en daardoor in strijd met de mensenrechten. Het draagt bij aan een negatieve beeldvorming over etnische minderheden en zorgt voor wantrouwen bij burgers. Het schaadt de legitimiteit van de Nederlandse politie. Daarnaast krijgen mensen van een andere dan Nederlandse afkomst vaak hogere boetes en worden vaker terechtgewezen. Bovendien zijn incidenten in Nederland gerapporteerd van politiegeweld met raciale bias.

Bij demonstraties zijn incidenten vaak te voorkomen door gedegen voorlichting door overheidsinstanties. Er is onduidelijkheid in informatie over de rechten en de plichten aan de demonstrerende burger.

Tot slot

De oorzaak van discriminatie ligt vaak in stereotype opvattingen en vooroordelen die iedereen heeft. Dat onderkennen is een eerste stap en een noodzakelijke voorwaarde om te zorgen dat stereotypen geen rol meer spelen in het dagelijks leven.

Leiders kunnen een inclusieve samenleving onderbouwen waar diversiteit gezien wordt als kracht en bron van inspiratie. Het is daarbij nodig om stelling te nemen tegen discriminatie en racisme. Hierbij kan men profiteren van de input uit maatschappelijke groepen en belangenorganisaties die beschikken over relevante ervaring en kennis.

De Nederlandse multiculturele samenleving is anno 2016 een gegeven. Zij is aan verandering onderhevig, een verandering die richting krijgt door de inzet van

alle betrokkenen in de samenleving. Nederland is een kleurrijke samenleving die blijft bloeien, inspireren en intrigeren. Door verschillen kan het soms ook botsen en dit maakt samenleven vooral spannend en vernieuwend. Laten we daarom samen onze verschillen vieren.

- **Korte samenvatting aanbevelingen bestrijding discriminatie en uitsluiting**

1. Veiligheid

Bescherm personen tegen bedreiging en uitsluiting door anderen op grond van sekse, fysieke of mentale beperkingen, ras, (vermeende) religie, seksuele identiteit, etnische achtergrond; bescherm religieuze instituties die met bedreiging te maken krijgen.

2. Bewustwording, educatie en voorlichting

Investeer en faciliteer hierin op scholen en opleidingen; stimuleer dit in bedrijven en organisaties. Richt m.n. geschiedenislessen op scholen in op diversiteit in achtergrond en betekenisgeving vanuit verschillende perspectieven; onderwijs over het kolonisatie- en slavenverleden, over de Holocaust en wat daaraan vooraf ging.

3. Gedrag en houding van regering, politiek en bestuur

Spreek niet generaliserend over bevolkingsgroepen maar spreek over individuen, met name als het om daders van delicten gaat maar ook in elke andere zin.

4. Mensenrechten en wetskennis

Besteed in overheidsorganen en in het publieke domein aandacht aan met name Mensenrechten, Artikel 1 van de grondwet, antidiscriminatiewetten, rechten en plichten van demonstrerende burgers. Verbeter de procedure aangifte zedenmisdrijven.

5. Meldpunten discriminatie en klachtencommissies

Versterk meldpunten discriminatie en breng deze onder de aandacht bij de burgers. Maak Islamofobie

als discriminatiegrond zichtbaar. Versterk de positie van burgers door het inrichten van onafhankelijke klachtencommissies.

6. Betrekken van burgers

Betrek burgers die (potentieel) doelwit zijn van discriminatie en belangenorganisaties bij evaluaties en bijstelling van beleid. Luister naar ervaringen van groepen en individuen, of zij nu deel uitmaken van een emancipatiebeweging of kwetsbaren zijn zoals de vluchtelingen.

7. Opleiding en training

Train beroepskrachten in het omgaan met verschillen en het voeren van debat, daar waar de verschillen schuren door uiteenlopende perspectieven; train hen in bewustwording van de eigen (onbewuste) vooroordelen over 'anderen' en het op positieve manier omgaan met diversiteit. Met name docenten/leerkrachten, politie, leidinggevendenden, personeelswerkers.

8. Arbeidsmarkt

Stimuleer onderzoek, initieer, monitor, evalueer, sanctioneer en beloon gelijke behandeling op alle gebieden; in organisaties en bedrijven, in beleid en op de werkvloer. Neem antidiscriminatiebepalingen op in de CAO's.

9. Etnisch profileren

Erken en onderken het bestaan van etnisch profileren. Train politieagenten in bewustwording van stereotype denkbeelden. Monitor de uitvoering van de (proactieve) politietaak op dit gebied.

10. Vluchtelingen

Communiceer over juiste aantallen; spreek over vluchtelingen als mensen die een probleem hebben (i.p.v. een probleem zijn). Neem onomwonden stelling tegen geweld tegen vluchtelingen. Bevorder inclusie. Besteed speciaal aandacht aan de belangen van

kinderen, met name door vermijden van onnodige verplaatsingen.

3.5. Proces Wilders

Naar aanleiding van de gevaarlijke, racistische “minder-minder” uitspraken van Geert Wilders in 2014 hebben meer dan 6000 personen een klacht tegen hem ingediend waarop het OM besloot om tot vervolging over te gaan wegens “het aanzetten tot haat en discriminatie en belediging van een groep mensen op grond van ras”. Op 9 december 2016 werd er een uitspraak gedaan. En EMCEMO is zeer tevreden met de uitspraak. Voor het eerst is er door een rechter een duidelijke grens getrokken wegens het aanzetten tot discriminatie. EMCEMO hoopt wel dat de veroordeling van racisme van Wilders een duidelijk signaal geeft aan de samenleving dat racisme nergens en door niemand getolereerd mag worden.

EMCEMO was een van de benadeelde partijen in deze strafzaak tegen Wilders. Samen met Nederland Bekent Kleur werd EMCEMO vertegenwoordigd door de advocaten Goran Sluiter en Michiel Pestman van Advocatenkantoor Prakken d’Oliveira.

Op 18 maart 2016 is een bijeenkomst gehouden waarin de achterban van EMCEMO geïnformeerd werd over de stand van zaken van de vervolging.

Op 28 oktober 2016 is ben bijeenkomst georganiseerd met informatie over het proces door advocaat Sluiter (EMCEMO, aantal deelnemers 70).

'ISLAMOFOBIE: NIET ACCEPTEREN, MAAR MELDEN!'

SIDRA

Is deze gemeente in werkelijk verplicht om een langdurige en structurele samenwerking te zoeken met het MIRA. Dit moet kloppen bij een indicatie van een incident of het is afgevoerd in het kader van de veiligheid van het gebied? Of het is op zich niet een gemeentelijke taak van de overheid?

Indien gemeente in werkelijk verplicht om een langdurige en structurele samenwerking te zoeken met het MIRA. Dit moet kloppen bij een indicatie van een incident of het is afgevoerd in het kader van de veiligheid van het gebied? Of het is op zich niet een gemeentelijke taak van de overheid?

Het Meldpunt Discriminatie Bijzondere Zaken (MIDRA) is de meest gebruikte manier om te melden. Dit is de meest gebruikte manier om te melden. Dit is de meest gebruikte manier om te melden.

Voor meer informatie kunt u terecht op de website www.mirad.nl

~~DISCRIMINATIE~~

HET COLLEGE VOOR DE RECHTEN VAN DE MENS

Voor het melden van klachten bij Het College waarbij gediscrimineerd wordt, moet de klacht gaan over discriminatie op school, werk, wonen, verkeer, uitgaan, sport, etc. Het gaat hier om bijvoorbeeld of iemand anders wordt voornamelijk of alleen op basis van zijn of haar afkomst, geloof, ras, seksuele oriëntatie, leeftijd, etc. Het College kan ook worden ingeschakeld als er sprake is van een (relatieve) discriminatie. Denk bijvoorbeeld aan een klacht van een vrouw die wordt aangehouden op straat op basis van haar afkomst.

Wilt u weten of u met uw klacht een procedure kunt starten? Of misschien eerst weten of er nog andere mogelijkheden zijn? Het College kan u hierin helpen. Het College kan u ook helpen bij het opstellen van een klacht. Het College kan u ook helpen bij het opstellen van een klacht.

Vindt de klacht binnen inlichting van de klacht niet mogelijk. Als dat zo is wordt een onderzoek gestart. Dit is in het belang van de klacht. Het onderzoek naar de klacht kan worden uitgevoerd door de klacht. Het onderzoek naar de klacht kan worden uitgevoerd door de klacht.

Voor meer informatie kunt u terecht op de website mensrechten.nl

4. Islamofobie

Al sinds 2011 zet EMCEMO zich in voor de bestrijding van islamofobie en moslimdiscriminatie, een fenomeen dat de laatste jaren steeds zichtbaarder en gewelddadiger is geworden. Het is een gevolg van én vormt een – verdere – voedingsbodem voor discriminatie, polarisatie en uitsluiting van groepen in de samenleving. Het is een niet te onderschatten factor die uitvoering van actief burgerschap, participatie en sociale cohesie in de weg staat. Islamofobie is een schending van mensenrechten. In het huidige politieke en maatschappelijke klimaat zien we islamofobie alleen maar verder gedijen. EMCEMO werkt hard aan een ommekeer van deze zorgwekkende, gewelddadige trend.

De afgelopen jaren is door EMCEMO veel werk verzet in het vergroten van de bewustwording van islamofobie bij publiek en politiek. Dit heeft onder meer geleid tot een onderzoek (Islamofobie en Discriminatie van Ineke van der Valk, 2012), een internationale conferentie in Amsterdam en de oprichting van het Europese IMAN netwerk (Islamophobia Monitoring & Action Network) waarvan EMCEMO een van de initiatiefnemers is. Ook heeft EMCEMO een meldpunt opgericht, zijn er campagnes gevoerd om de meldingsbereidheid van incidenten te vergroten ("Islamofobie: niet accepteren, maar melden!") en

is in Amsterdam succesvol campagne gevoerd om moslimdiscriminatie te registreren als aparte discriminatievorm. Langzamerhand is een duidelijker beeld ontstaan van een verontrustende ontwikkeling van een snel toenemende agressie tegen moslims via sociale media, op de werkvloer, in het onderwijs en in het publieke domein. Opvallend daarbij is dat vooral vrouwen daarbij het doelwit zijn van fysieke agressie (75% tegen 20% van de mannen) en dat 1 op de 10 keer jonge kinderen direct slachtoffers van het geweld zijn of getuige daarvan zijn (Zie onder meer rapportage Meldpunt Islamofobie en Discriminatie, 2015 en SPIOR, rapport Islamofobie in Zicht, mei 2016.) Ook recente gegevens van het Europese IMAN Netwerk bevestigen dit beeld.

Wat nu echter bekend is, is nog slechts een topje van de ijsberg. Uit (vervolg)onderzoek van onder meer onderzoeker Ineke van der Valk (Monitor Moslimdiscriminatie 2015) blijkt dat er sprake is van een significante onderrapportage. De kloof tussen werkelijkheid en het aantal meldingen is groot. Daar zijn verschillende redenen voor aan te geven. Slachtoffers of getuigen geloven niet dat hun melding serieus zal worden genomen en melden daarom niet. Bij instellingen (politie, ambtenaren, professionals) bestaat onvoldoende kennis over islamofobie en

moslimdiscriminatie waardoor deze niet herkend of erkend wordt. Moslimdiscriminatie wordt niet overal geregistreerd als een aparte discriminatievorm of niet op dezelfde wijze: verschillende organisaties en instellingen werken weliswaar aan hetzelfde doel, maar met verschillende manieren van registreren en/of vanuit verschillende perspectieven, belangen en soms wederzijdse vooroordelen. Ook lukt het veel organisaties niet of onvoldoende om jongeren structureel betrokken te krijgen. Dit alles belemmert het verkrijgen van een duidelijk beeld van aantal, intensiteit en gevolgen van islamofobie in Nederland en in Europa.

Om de strijd gezamenlijk ter hand te nemen, heeft EMCEMO in 2013 het CTID opgericht. Het CTID is het Collectief Tegen Islamofobie en Discriminatie en bestaat uit zelforganisaties, wetenschappers, juristen, docenten en andere deskundigen op het gebied van islamofobie en moslimdiscriminatie. Het CTID is een platform waarin de deelnemers ervaringen uitwisselen en gebruik maken van elkaars netwerk en expertise. Organisaties die het CTID vormen zijn onder meer:

Samen met het CTID heeft EMCEMO sindsdien vele activiteiten georganiseerd met als doel:

- Het vergroten en verbreden van bewustwording, herkenning, erkenning en bestrijding van islamofobie, bij een breed publiek.
- Een beter beeld verkrijgen van aard en omvang van islamofobe gebeurtenissen, onder meer door het vergroten van de meldingsbereidheid ervan.
- Islamofobie opgenomen te krijgen bij registratie bij politie en antidiscriminatiebureaus als aparte discriminatievorm.
- De structurele bestrijding van islamofobie.

Activiteiten 2015-2016

De activiteiten die EMCEMO, binnen CTID verband (Nederland) en/of IMAN (Europa), in 2015 en 2016 heeft georganiseerd, waren gericht op het vergroten van de meldingsbereidheid en -mogelijkheden en in tweede instantie van de aangiftebereidheid van slachtoffers en getuigen, de verbetering van (eenduidige) registratie, de bestrijding van haatzaaien en het verbeteren van samenwerking tussen organisaties die hetzelfde doel hebben. Specifieke aandacht was er voor de situatie van vrouwen. Dat vrouwelijke moslims te maken krijgen met zulke agressievere – fysieke – vormen van islamofobie kan niet alleen verklaard worden doordat ze door hun hoofddoek makkelijker te identificeren zijn en daarmee als symbolisch doelwit fungeren. Een verklaring voor het geweld moet ook gevonden worden in het feit dat ze vrouw zijn (intersectionele discriminatie religie/sekse). Een aantal voorlichtingsbijeenkomsten en een expertmeeting in 2016 is daarom specifiek over dit thema gegaan. Tal van debatten, voorlichtingsbijeenkomsten en trainingen zijn uitgevoerd om het publiek en politiek bewust te maken van islamofobie en om slachtoffers en getuigen te informeren over hun rechten én hen aan te moedigen islamofobe incidenten en uitingen te melden.

Verder hebben EMCEMO en CTID op lokaal, nationaal en Europees niveau diverse gesprekken gevoerd met instellingen en (lokale) overheden (ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, ministerie Binnenlandse Zaken, antidiscriminatiebureaus, gemeente Amsterdam, de politie) om te pleiten voor een betere erkenning van islamofobie en de registratie ervan als aparte discriminatiegrond. In Amsterdam heeft dit in 2015 geleid tot een motie van de gemeenteraad en een oproep naar de politie om klachten te registreren onder de aparte discriminatiegrond islamofobie.

Daarnaast hebben EMCEMO en CTID de handen ineen geslagen met andere Europese organisaties die zich inzetten tegen Islamofobie. Inmiddels zijn er gezamenlijke standpunten geformuleerd met verschillende maatschappelijke organisaties. In Brussel is een aparte commissie opgericht met het doel Islamofobie een halt toe te roepen. EMCEMO en CTID onderhoudt nauwe banden met deze commissie.

4.1. Netwerk CTID - Collectief Tegen Islamofobie en Discriminatie

Het netwerk van CTID komt een keer per zes weken bij elkaar voor overleg. De leden van het netwerk buigen zich over diverse vraagstukken betreffende islamofobie, het organiseren en ondersteunen van diverse activiteiten en projecten, het uitwisselen van ervaringen, enzovoorts, elk vanuit hun eigen discipline. De diverse partners ondersteunen elkaar waar nodig bij activiteiten, debatten, trainingen, bijeenkomsten, lobbygesprekken, e.d.

Op 11 januari 2015 is samen met Marokkaanse zelforganisaties in Amsterdam onder de noemer "Genoeg is Genoeg", over de positie van Marokkaanse Amsterdammers in de Amsterdamse samenleving. Ook is er gesproken over de aanslagen in Parijs en Brussel en de - terecht? - eis uit de samenleving dat moslims dergelijke terroristische acties openlijk moet veroordelen. De aanwezigen wijzen er echter op dat dat al regelmatig gebeurt van verschillende kanten. Zo is er op facebook een actie gestart "dat is niet mijn islam" waar duizenden zich bij hebben aangemeld. Toch lijkt dit alles niet dezelfde aandacht in de media te krijgen. Na de bijeenkomst is een gezamenlijke verklaring uitgebracht van organisaties van Amsterdamse Marokkanen "Stop de gijzeling van de islam en moslims door extremisten en islamofoben!".

Op 15 maart 2015 heeft het CTID een manifest naar buiten gebracht getiteld "Krachten bundelen tegen Islamofobie". In het manifest wordt het "zondebok

mechanisme" gehekelde, die eeuwenlang in Europa op Joden werd toegepast en nu ook op moslims. Het fenomeen werkt hetzelfde: minderheidsgroepen die de verantwoordelijkheid van alles wat verkeerd gaat in de schoenen krijgen geschoven. Een belangrijk voordeel hiervan: degenen die in werkelijkheid verantwoordelijk zijn, blijven buiten schot. Het manifest roept maatschappelijke organisatie en Nederlandse burgers op om de krachten te bundelen en samen te werken aan een inclusieve samenleving zonder discriminatie en islamofobie.

4.2. Meldpunt Islamofobie en Discriminatie

Het Meldpunt Islamofobie en Discriminatie is in 2014 opgezet. Bij het Meldpunt kan melding gemaakt worden van discriminatie in het algemeen en islamofobie in het bijzonder. Het gaat incidenten, uitingen, berichtgeving in (sociale) media. Er kan gemeld worden via internet (www.meldpunt-islamofobie.nl), via facebook (<https://www.facebook.com/meldpunt.islamofobie.discriminatie/?fref=ts>), via het inloopsprekuren bij EMCEMO elke dinsdag van 11-17 uur en telefonisch (020-4288825). Tijdens het spreekuren is er een jurist aanwezig voor juridisch advies en ondersteuning. Deze ondersteuning wordt geboden aan de melder mocht dat nodig zijn, maar is ook bedoeld voor de medewerkers (vrijwilligers) of stagiaires van EMCEMO.

Om te komen tot een goede, uniforme en betrouwbare registratie wordt sinds 2015 gebruik gemaakt van een systeem dat ontwikkeld is door het IMAN (Europees Netwerk Islamophobia Monitoring and Action). De vaste (vrijwillige) medewerkers van EMCEMO worden hierin getraind.

Het Meldpunt is niet bedoeld als alternatief of concurrentie van reguliere antidiscriminatiebureaus. Daarom worden melder ook aangemoedigd en eventueel ondersteund hun klacht in te dienen bij MDRA en/of politie.

In november 2015 heeft het Meldpunt haar eerste halfjaarlijkse rapportage gepubliceerd. Hieruit blijkt dat het eerste half jaar van 2015 89 zijn gemeld, een topje van de ijsberg van het werkelijk aantal incidenten. De meeste meldingen kwamen uit Rotterdam (22,2%), Amsterdam komt op de tweede plaats (15,5%). Opvallend eruit blijkt dat in 90% van de gerapporteerde incidenten vrouwen slachtoffer zijn. Het geweld is meestal verbaal van aard, maar een derde betreft ook fysiek geweld, zoals duwen, spugen en slaan. Bij vrouwen gebeurt dat beduidend meer dan bij mannen. De meeste incidenten hebben overdag plaatsgevonden, in de openbare ruimte. Slechts 1 op de 5 keer grepen omstanders in. Driekwart van de daders zijn witte volwassen mannen.

Over het hele jaar 2015 zijn uiteindelijk bijna 300 meldingen gedaan.

- 25 jongens en meisjes hebben gemeld dat hun een stage is geweigerd wegens hun Marokkaanse naam en/of omdat zij een hoofddoek droegen.
- Meer dan 50 vrouwen met hoofddoek kregen te maken met (verbaal) geweld op straat en/of werk.
- Er is 35 keer melding gedaan over islamofobe uitingen op sociale media.
- 75 mensen vertelden in moskeeën over ervaringen met islamofobe incidenten via brieven, telefonisch, email en vrijdags bij de moskee.
- Er zijn rond de 100 meldingen gedaan over verbaal geweld op scholen, op werk en op straat na de aanslagen in Parijs in januari en november 2015.

In 2016 zijn er rond de 164 meldingen bij het Meldpunt binnengekomen.

- Er is 15 keer melding gedaan over islamofobe uitingen in de media;
- 19 keer kwam er een melding binnen over islamofobe uitingen op sociale media;

- Er zijn 113 meldingen van individueel gerichte discriminatie gerelateerd aan islamofobie;
- 10 incidenten rondom moskeeën zijn er geregistreerd.
- 7 bedreigende mails.

Het aantal meldingen in 2016 is lager dan verwacht. Verschillende factoren zijn daarvoor aan te wijzen. Ten eerste worden deelnemers van de voorlichtingsbijeenkomsten geadviseerd om zich te melden bij politie en officiële instanties. Deze verschillende gegevens moeten nog bij elkaar gebracht worden. Problematisch hierbij is dat er verschillende manieren van registreren gebruikt worden en dat ook binnen een instantie of bij de politie niet altijd eenduidig geregistreerd wordt.

Ten tweede bleek achteraf dat tijdens het algemene spreekuur van EMCAMO wel islamofobe incidenten gemeld werden, maar deze waren veelal verpakt in een bredere hulpvraag. Niet alle vragen of meldingen gerelateerd aan islamofobie zijn daarom als zodanig ook geregistreerd. Dit probleem is ondertussen opgelost. De organisaties van het CTID signaleerden vooral na de aanslagen in Parijs en Brussel verontrustende toenames van islamofobe incidenten. Toch is er ook in deze perioden niet meer aangifte bij de politie gedaan. Redenen daarvoor zijn onder meer:

- Het idee dat het om iets kleins gaat en het geen strafbaar feit betreft;
- Het idee dat er te weinig bewijsmateriaal is en de politie dus niet veel kan doen;
- Gebrek aan vertrouwen in de politie;
- Angst voor wraak en problemen door het doen van een aangifte;
- Gebrek aan kennis over het verschil tussen een melding doen en een aangifte;
- In sommige gevallen blijkt dat slachtoffers ontmoedigd worden door de politie om aangifte te doen. De politie geeft bijvoorbeeld aan niets te kunnen met de melding, weigert deze op te nemen en/of bagatelliseert de ervaring.

Om omvang en aard van de problematiek nog beter in beeld te krijgen, zijn EMCEMO en het CTID in 2016 begonnen met het uitzetten van een enquête onder 1.000 personen en organisaties. De resultaten hiervan worden in 2017 gepubliceerd.

4.3. Trainingen en voorlichting

Om potentiële slachtoffers, getuigen, vrijwilligers van migrantenorganisaties en het brede publiek over islamofobie en de gevolgen daarvan te informeren en om ze te stimuleren om melding of aangifte ervan te doen, zijn in 2015 en 2016 verschillende trainingen en voorlichtingsbijeenkomsten georganiseerd.

Trainingen

- Februari 2015: Training aan de vrijwilligers van het Meldpunt over signaleren en registreren van islamofobie. Naast de informatie over de verschillende verschijningsvormen van islamofobie is informatie gegeven over het doel en het belang van registreren en het omgaan met het registratiesysteem van IMAN.
- 17 maart 2015: Training aan geïnteresseerden over geschiedenis, achtergronden, verschijningsvormen en consequenties van islamofobie (75 deelnemers). De trainers waren Abdou Menebhi (EMCEMO) en Yassin Elforkani (jongerenimam).
- 25-27 september 2015: Training aan medewerkers en vrijwilligers (Marokkaanse migrantenorganisaties uit verschillende Europese landen) over bestrijden van islamofobie en haatzaaien, gegeven door Maohamed Moubaraki van "Migration et Santé" (50 deelnemers).
- 2 oktober 2015: Een training voor vrijwilligers van het Meldpunt over registratiemethoden en instrumenten van het IMAN project. De training werd gegeven door Marlene Bosman van het Anti Discriminatiebureau Amsterdam

(25 deelnemers).

- 4 oktober 2015: Training aan medewerkers en moskeebestuur van de Blauwe Moskee Amsterdam (25 deelnemers)
- 6 november 2015: Training aan medewerkers van moskeeën, moskeebestuur en geïnteresseerden, Haarlem 75 deelnemers) over signaleren van en handelen bij islamofobe incidenten.
- 22 november 2015: Training aan medewerkers van moskeeën, moskeebestuur en geïnteresseerden, Roosendaal (120 deelnemers) over signaleren van en handelen bij islamofobe incidenten.
- 10 januari 2016: Training voor vrijwilligers van het Meldpunt over registratiemethodiek (12 deelnemers). De training werd gegeven door deskundigen op het gebied van discriminatie in verschillende uitingsvormen.
- 17 maart 2016: Training voor vrijwilligers van het Meldpunt en andere belangstellenden over herkennen van islamofobie, hoe het bespreekbaar te maken en het omgaan ermee. De training werd gegeven door deskundigen/specialisten specifiek op het gebied van islamofobie en moslimdiscriminatie.
- 3 april 2016: Training voor vrijwilligers van moskeeën en leden moskeebesturen (30 deelnemers).

Voorlichtingen

- 14 juni 2015: Voorlichting aan vrijwilligers en moskeebestuur Blauwe Moskee (100 deelnemers)
- 9 oktober 2015: Voorlichting vrijwilligers en moskeebestuur Grote Moskee, Amsterdam (100 deelnemers)
- 8 november 2015: Voorlichting aan vrijwilligers en moskeebestuur Nour Moskee in Amsterdam (150 deelnemers)

- 14 november 2015: Voorlichting aan vrijwilligers en moskeebestuur Moskee Nijmegen (95 deelnemers)
- 4 februari 2016: Voorlichting in Moskee Nour in Amsterdam (120 deelnemers).
- 3 maart 2016: Voorlichting in de Meevaart in Amsterdam Oost (60 deelnemers).
- 6 maart 2016: Voorlichting aan vrijwilligers en moskeebestuur Blauwe Moskee in Amsterdam Nieuw West (150 deelnemers).
- 19 maart 2016: Voorlichting aan vrijwilligers en moskeebestuur Moskee Amsterdam Noord (120 deelnemers)
- 9 april 2016: Voorlichting in de Mansveldschool in Amsterdam West (50 deelnemers).
- 26 mei 2016: Voorlichting moskee Osdorp, informatie over het melden van islamofobe incidenten speciaal gericht op vrouwen (25 deelnemers).
- 27 mei 2016: Voorlichting in de Blauwe Moskee in Amsterdam Nieuw-West (75 deelnemers).
- 23 juni 2016: Voorlichting in de Blauwe Moskee in Amsterdam Nieuw West (50 deelnemers)
- 23 oktober 2016: Voorlichting IJburg, speciaal voor vrouwen (30 deelnemers).
- 6 november 2016: Voorlichting speciaal voor vrouwen, Buurtcentrum Horizon, Amsterdam West (50 personen)

De trainingen en voorlichtingen hebben een goede basis gelegd bij het verbeteren van registratie en hulp aan slachtoffers. Mensen zijn geïnformeerd, waaronder potentiële slachtoffers, medewerkers/ vrijwilligers van meldpunt en moskeeën hebben handvatten aangereikt gekregen om te kunnen handelen en het algemene publiek is beter geïnformeerd over islamofobie en de gevolgen ervan.

4.4. Campagne “Islamofobie: niet accepteren, maar melden”

In april 2015 is de campagne “Islamofobie: niet

accepteren, maar melden” gestart. Via media, de verspreiding van flyers en tijdens bijeenkomsten is iedereen opgeroepen om incidenten van islamofobie te melden. Aan het einde van 2015 bleek echter dat er nog steeds vrij weinig animo was om te melden. Nog altijd werd maar een klein deel van islamofobe incidenten gemeld bij het Meldpunt of bij een van de andere instanties. Om verschillende redenen valt het de doelgroep zwaar om ervaren discriminatie te melden. Er is weinig vertrouwen in de instituties, men wil niet in de slachtofferrol terechtkomen, eerdere meldingen hebben niet aan de verwachtingen voldaan of het oprakelen van het incident is pijnlijk. Ook omdat moslimdiscriminatie geen officiële discriminatievorm is, vertrouwt men niet dat de melding ook serieus genomen wordt. Dit werd allemaal duidelijk onder andere tijdens de bijeenkomsten in de moskeeën en bij de voorlichtingen en trainingen.

EMCEMO en CTID hebben vervolgens in 2016 de campagne opnieuw groots in de publieke aandacht gebracht door middel van een herlancering van de campagne, bijeenkomsten, flyers, media-aandacht en een spotje, ditmaal samen met het Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam (MDRA), het College voor de Rechten van de Mens (CRM), de Politie Amsterdam en het Meldpunt Internet Discriminatie (MiND). In de voorbereidingsperiode met de organisaties tot de herlancering van de campagne is ook een strategie besproken voor de gezamenlijke lobby voor de registratie van islamofobie als aparte discriminatievorm.

Op 10 maart 2016 is in de Badr Moskee in Amsterdam de gezamenlijke campagne gelanceerd (ruim 150 deelnemers). Vertegenwoordigers van de vele samenwerkingspartners waren aanwezig: CTID, onderzoeker Islamofobie Ineke van der Valk, MDRA, MiND, Politie Amsterdam, CRM, Gemeente Amsterdam, ministeries en media (het Parool, Volkskrant en AT5). Voor de gelegenheid is een korte film gemaakt over

het belang van melden van islamofobe incidenten. Dit spotje is verder verspreid via sociale media en via bijeenkomsten van diverse organisaties.

Boodschap van de campagne: Blijven melden helpt. Immers, voor een effectieve aanpak tegen islamofobie zijn twee zaken nodig: mensen moeten daadwerkelijk melden en er moet een duidelijk en eenduidig systeem zijn van registratie bij de politie. Tevens is het van belang dat er iets met de melding gedaan wordt, dat wil zeggen dat er onderzoek naar gedaan wordt, de daders gepakt, vervolgd en eventueel gestraft worden.

4.5. Expertmeetings, conferenties en debatten

Om de kennis en expertise over islamofobie, de gevolgen en noodzakelijke aanpak ervan te vergroten en de netwerken tussen organisaties en belanghebbenden/stellenden te versterken, zijn verschillende expertmeetings, conferenties en debatten in 2015 en 2016 georganiseerd.

16 januari 2015: Een bijeenkomst met een breed vertegenwoordigd gezelschap om zich te beraden over de groeiende islamofobie en mogelijke oplossingen: vertegenwoordigers van islamitische organisaties, politieke partijen, het College voor de Rechten van de Mens, vakbonden, antidiscriminatiebureaus, pers en verschillende antiracisme organisaties, waaronder ook degene die zich inzetten tegen afrofobie, antisemitisme en homofobie. Onderzoeker Ineke van der Valk hield een inleiding over de stand van zaken van het geweld tegen onder andere moskeeën. Gesproken is over het toegenomen geweld op straat en de vele islamofobe uitingen in media en door politici. Aan het eind van de bijeenkomst spraken de deelnemers zich uit om een breed front te vormen tegen racisme en discriminatie en werd er gepleit voor het opnemen van mensenrechteneducatie in het onderwijscurriculum.

15 maart 2015: Conferentie "Islamofobie: gesprekken met deskundigen", georganiseerd door EMCEMO, CTID

en ADB Noord-Holland. Tijdens deze bijeenkomst werden oorzaken en gevolgen van islamofobie in kaart gebracht. Onderzoeker Ineke van de Valk presenteerde de uitkomsten van haar meest recente monitor Islamofobie. Verder is er gesproken over hoe de meldingsbereidheid vergroot kan worden en wat minimaal nodig is om te komen tot een duurzame oplossing van het geweld.

19 september 2015: In samenwerking met Eén land- één samenleving is een symposium georganiseerd met de titel "Verbinden en Verbreiden" over racisme, islamofobie, antisemitisme en uitsluiting (zie ook vorig hoofdstuk 3.3). Op deze dag kwamen de verschillende activiteiten die EMCEMO voorafgaand in het jaar had georganiseerd rondom antiracisme en islamofobie bijeen. Opdracht van de dag was het organiseren van een gezamenlijk, krachtig tegengeluid in het huidige gepolariseerde klimaat. De opdracht was te zoeken naar raakvlakken, herkenning, verbinding en samenwerking. Het symposium was bijzonder succesvol, zowel kwalitatief als kwantitatief: meer dan 125 deelnemers, een brede doorsnede van de Amsterdamse bevolking (verschillende achtergronden en disciplines, verschillende afkomst, vrouwen en mannen, jongeren en ouderen) was aanwezig en nam actief deel aan de dag. In het plenaire deel van het programma werd door een panel van deskundigen de opdracht verder toegelicht. Anja Meulenbelt (schrijfster, publicist, feminist): sprak over de noodzaak van een nieuwe ethische revolutie, Ineke van der Valk (onderzoeker islamofobie) ging in op de politieke organisatie van islamofobie en discriminatie en de rol van kennis, Halleh Gorashi (Hoogleraar Diversiteit en Integratie, VU Amsterdam) vertelde over verhalen die kunnen verbinden en Glenn Helberg (transcultureel psychiater) had het over het risico van oordelen en uit verbinding raken. Vervolgens zijn in vijf workshops thema's verder uitgewerkt (identiteit; islamofobie en antisemitisme: discriminatie, uitsluiting en haatzaaien op sociale media; etnisch profileren en politiek context; en over vluchtelingen, immigratie, asielzoekers en men-

senrechten). De dag is afgesloten met een rondetafelgesprek.

19 februari 2016: Expertmeeting over de gevolgen van islamofobie voor vrouwen (70 deelnemers). Uit verschillende onderzoeken op zowel nationaal als Europees niveau blijkt dat vooral vrouwen vaak het slachtoffer zijn van islamofobie. Tijdens de expertmeeting is gesproken is over de ervaringen van vrouwen met islamofobie en de opvallende cijfers uit onderzoeken, over de invloed van islamofobie op de vrijheden en verworvenheden van vrouwen met een (vermeende) moslimachtergrond en de beperkingen die de ervaringen, incidenten en uitingen van islamofobie vrouwen oplegt. Hoe ga je daarmee om? Een korte film van Al Nisa werd vertoond met interviews met vrouwen over hun ervaringen met islamofobie, vervolgd door een debat met Marleen Bosman, Saida Derrazzi, Ibtissam Abaaziz en de zaal.

25 maart 2016: Discussiebijeenkomst in de Grote Moskee Amsterdam met het thema "Binding tegen Extremisme" (170 personen)

29 april 2016: Rondetafelgesprek georganiseerd door het Ministerie Buitenlandse Zaken, Binnenlandse Zaken en de Sociale Zaken en Werkgelegen, samen met de Europese Raad, over antisemitisme en moslimdiscriminatie. Het gesprek was georganiseerd in het kader van het EU voorzitterschap van Nederland en ging in op het toenemende antimoslim geweld en antisemitisme in Europa, de relatie met radicalisering en aanslagen en hoe hier gezamenlijk tegenop getreden kan worden.

29 mei 2016: Expertmeeting in de Koperen Knoop in Amsterdam Westerpark (150 deelnemers).

Deze bijeenkomst was vooral gericht op de situatie van vrouwen en georganiseerd met medewerking van MDRA, Politie Amsterdam, onderzoeker Ineke van der Valk, Stichting Samen Sterk Vrouwen West en de Stichting Multiculturele Vrouwen West. Omdat vooral vrouwen vaak het mikpunt zijn van islamofobe

incidenten, is op deze bijeenkomst naast het geven van informatie, dieper ingegaan op ervaringen en achtergronden van islamofobie en vrouwen.

11 oktober 2016: Expertmeeting om met professionals van verschillende disciplines van gedachten te wisselen over de problematiek rondom islamofobie. Tijdens de bijeenkomst is een stand van zaken opgemaakt. Geconstateerd werd dat hoewel het gelukt was om islamofobie langzaam hoger op de agenda te zetten, er nog veel ruimte over was voor verbetering. Na het geven van achtergrondinformatie over islamofobie door Martijn de Koning (antropoloog en onderzoeker aan de UvA en Radboud Universiteit) is er gesproken over de verschillende knelpunten die een rol speelde waarom er relatief gezien weinig islamofobe incidenten gemeld werden. Uit het regionaal discriminatieoverleg bijvoorbeeld kwam voort dat weinig van de meldingen ook vervolgd werden. Ook het gebrek aan eenduidige registratie of een duidelijke categorisatie zorgen ervoor dat naar schatting nog steeds slechts 2% van de gevallen van islamofobie zichtbaar is. Hoe dit te verbeteren werd in de bijeenkomst verder besproken met Ed Faas (landelijk projectleider Discriminatie Nationale Politie) en met Frederique Janss, voorzitter van de Landelijke Vereniging tegen Discriminatie. Belangrijkste conclusies: er moeten duidelijke richtlijnen ontwikkeld worden voor het registreren van islamofobie als aparte discriminatievorm, er moet meer samengewerkt worden tussen de verschillende organisaties en instanties en het vertrouwen van slachtoffers en getuigen van islamofobe incidenten dat er ook iets gebeurt met hun melding/aangifte moet vergroot worden zodat er ook meer gemeld gaat worden.

19 oktober 2016: Dialoogbijeenkomst tegen Islamofobie en Haatzaaien, waar de meest actuele ontwikkelingen rondom islamofobie en de bestrijding ervan besproken werden. Tijdens de bijeenkomst is er onder meer gesproken over de gebeurtenissen als het Boerki-verbod, het nieuwe partijprogramma van Wilders en

de haatzaaiende discours van extreemrechts. Belangrijk van de bijeenkomst was naast het bespreken van de laatste stand van zaken het creëren van een hechtere samenwerking tussen organisaties die zich bezighouden met de bestrijding van islamofobie.

4.6. Europa

Op Europees niveau is EMCEMO een van de trekkers van het eerder genoemde IMAM project (Islamophobia Monitoring & Action Network). Het project pleit voor een betere (Europese) coördinatie en harmonisatie van het registreren van islamofobe incidenten. EMCEMO is een van de initiatiefnemers van het IMAN project en heeft onder meer haar expertise geleverd ten behoeve van de – verdere – ontwikkeling/verbetering van het IMAN registratie systeem (november 2015). Ook zijn de netwerkvergaderingen in Brussel door een vertegenwoordiging van EMCEMO en CTID bijgewoond (11 januari 2015)

Eind 2015 is door de Europese Commissie een coördinatiegroep opgericht die de opdracht meekreeg om zich specifiek bezig te houden met het toenemende antisemitisme en antimoslim geweld in Europa. Twee coördinatoren werden hiervoor aangesteld om en stelde een actieplan op om concrete, bestaande projecten te ondersteunen, beste praktijken uit te wisselen, netwerken te versterken en beleidsregels en wetgeving die zijn ontworpen om haatmisdrijven, haatuitingen, intolerantie en discriminatie te bestrijden, verder te bevorderen.

In reactie op het actieplan van de Europese Commissie is vervolgens door Europese organisaties de NGO Coalition Against Islamophobia in the EU opgericht. Voorbereidende workshop op 26-27 november 2015 werd door een delegatie van EMCEMO bijgewoond. Tijdens de oprichtingsvergadering op 27 januari 2016 is onder meer door EMCEMO (Abdou Menebhi) een toespraak gehouden. EMCEMO neemt sindsdien actief deel aan het werk van de coalitie (conference calls, het

delen van informatie, het opstellen van persberichten, het bespreken van gezamenlijke lobbyactiviteiten, enz.).

Daarnaast zijn er in 2016 drie Europese evenementen in Brussel georganiseerd gericht op de bewustwording en bestrijding van islamofobie in Brussel. Ook heeft EMCEMO een uitgebreide ontmoeting gehad met Afzal Khan, de speciale vertegenwoordiger van moslimgemeenschappen voor de Groep Socialisten en Democraten in het Europese Parlement (16 februari 2016).

Tot slot zijn de volgende bijeenkomsten op Europees niveau bijgewoond:

- 2 maart 2016: bijeenkomst Women against Islamophobia, Brussel
- 23-24 april 2016: Europees netwerk voor burgerschap, Nancy, Frankrijk
- 28 april 2016: Bijeenkomst met de coördinatoren Europese commissie tegen moslimhaat/antisemitisme, Brussel

Met al deze activiteiten heeft EMCEMO ook over de grenzen samenwerking gezocht en haar netwerk verbreedt, met als uiteindelijk doel: het duurzaam stoppen van islamofobie.

4.6. Lobbyactiviteiten

Naast het zelf organiseren van activiteiten, hebben vertegenwoordigers van EMCEMO en CTID zich in het openbare en bestuurlijke debat begeven. Er zijn diverse overleggen met ambtenaren op lokaal en nationaal niveau bijgewoond. Zo heeft EMCEMO geparticipeerd aan vier rondetafelgesprekken georganiseerd door het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het ministerie van Binnenlandse Zaken (oktober 2015). Doel van deze bijeenkomsten was voor de ministeries het vergaren van ideeën voor nieuwe initiatieven en de consultatie met organisaties in het kader van het opstellen van het Nationaal Actieplan Discriminatie. Naast het geven van

een mondelinge reactie tijdens de bijeenkomsten, is ook schriftelijk een reactie met aanbevelingen gestuurd naar de minister en de Tweede Kamer.

Ook op lokaal niveau heeft EMCEMO van zich laten horen, zoals bij vier discussiebijeenkomsten die de gemeente Amsterdam met lokale politieke partijen organiseerde in november 2016. Tijdens deze bijeenkomsten hebben EMCEMO en CTID de situatie in Amsterdam betreffende islamofobie uiteengezet en gepleit voor het opnemen van islamofobie als aparte discriminatievorm bij het registreren van discriminatieklachten. Deze lobby heeft uiteindelijk geleid tot een motie van de gemeenteraad en een oproep naar de politie om klachten te registreren onder de aparte discriminatiegrond islamofobie.

Op 14 maart 2016 heeft EMCEMO een overleg gehad met de gemeente Den Haag, politie

en antidiscriminatiebureaus over onder meer islamofobie, moslimdiscriminatie registreren als aparte discriminatievorm en het komen van eenduidige registratie.

Tot slot hebben vertegenwoordigers van EMCEMO en CTID diverse interviews gegeven en zijn er persverklaringen uitgegeven, die verder verspreid werden via sociale media en eigen Facebook en website. Zo is na de aanslagen in Parijs november 2015 naast een persverklaring waarin EMCEMO samen met de HTIB in niet misverstaande woorden de aanslag veroordelen, een interview van Abdou Menehbi verschenen in Republiek Allochtonië, waarin hij pleit voor een kritische benadering van landen die direct of indirect terrorisme steunen, voor het aangaan van een debat over haatzaaiende religieuze teksten én voor meer aandacht voor islamofobie.

5. Migratie en Ontwikkeling

5.1. Migratie en Ontwikkeling

EMCEMO is actief zowel in Nederland als in landen ten zuiden van de Middellandse Zee, hoofdzakelijk in Marokko. EMCEMO is partner in verschillende netwerken van migrantenorganisaties, in Nederland, Europa en in de Euro-Mediterrane zone. Doel van deze internationale samenwerking is kennis en ervaringen uit te wisselen en door onderling de krachten te bundelen sterker te staan bij het bevorderen van erkenning voor de rol van migranten in duurzame en democratische ontwikkeling.

Aan de basis van de activiteiten en projecten van EMCEMO in Nederland en Marokko ligt de visie op de rol van migranten in ontwikkeling. EMCEMO is van mening dat migranten en migrantenorganisaties een sleutelrol vervullen in de democratische en duurzame ontwikkeling van de herkomstlanden en in het ontstaan van nieuwe vormen van actief en betrokken burgerschap, zowel in de herkomstlanden als in de nieuwe vestigingslanden. Voorwaarde is wel dat migranten niet benaderd worden als doelgroepen van ontwikkelingsbeleid dat vormgegeven is door anderen, maar als partners en actieve participanten bij de vormgeving van dat beleid. EMCEMO heeft zich hier sinds de oprichting in 1997 voortdurend voor ingezet, bijvoorbeeld door op te treden als intermediair tussen aan de ene

kant burgers en zelforganisaties die zich, in Marokko en andere Maghreblanden, bezighouden met ontwikkelingsprojecten op lokaal niveau en aan de andere kant (Marokkaanse) migranten die zich vanuit Nederland willen inzetten voor samenwerking met hun regio's van herkomst.

- **Euro-Marokkaanse Platform Migratie, Ontwikkeling, Burgerschap en Democratie (MDCD)**

Het Euro-Marokkaanse Platform Migratie, Ontwikkeling, Burgerschap en Democratie (MDCD) is een Platform van Europees-Marokkaanse organisaties die gemeenschappelijke activiteiten op ontwikkeling, solidariteit en maatschappelijke coördineert. Het MDCD heeft meer dan 105 leden en voert activiteiten uit op het gebied van ontwikkeling, burgerschap en democratie, solidaire economie, de bescherming van het milieu, mensenrechten, immigratie, maar ook educatieve activiteiten gericht op internationale solidariteit en belangenbehartiging. Het platform heeft een drievoudige missie gericht op de professionalisering en de ondersteuning van organisaties uit het noorden en het zuiden, advisering publieke en private instellingen wereldwijd en erkenning van de contributie van immigratie voor de

ontwikkeling in zowel noord als zuid. MDCD verspreidt informatie, adviezen en geeft training. Ze werkt projectmatig met commissies die zijn samengesteld uit haar leden, over belangrijke kwesties als solidariteit en migratie en wat daarmee samenhangt.

Activiteiten uitgevoerd in het kader van MDCD in 2015-2017 zijn onder meer:

26-27 september 2015	Internationale bijeenkomst over Burgerschap, georganiseerd door Plateforme Euromarocaine in Amsterdam (50 deelnemers).
9-10 september 2016	Conferentie Klimaat en Immigratie, Parijs
15-18 december 2016	4e editie Maghreb Sociaal Forum Migratie Tanger, december 2016. Tevens voorbereidingen voor de jaarlijkse People Global Action for Migration, Development and Human Rights die in 2018 in Marokko zal plaatsvinden

- **Transnational Migrant Platform (TMP)**

Bij EMCEMO ligt sinds 2015 het coördinatiepunt van het Transnational Migrant Platform (TMP). Het TMP is in 2008 opgericht en is een platform van organisaties van diverse migrantengemeenschappen uit de Global Zuid, levend en werkend in Europa (Afrika, Azië, Latijns-Amerika, Marokko, Turkije) en van Europese en internationale organisaties die werken aan solidariteit en antiracistische en mondiale rechtvaardigheid. Doel van het TMP is het zorgen dat op de internationale, Europese en nationale agenda's op het gebied van migratie en ontwikkeling mensenrechten gewaarborgd worden, de sleutelpositie van migranten en

vluchtelingen niet alleen in woorden maar ook in daden erkend worden (vanuit het perspectief van migranten en van mensenrechten) en actief en verantwoord burgerschap in zowel het Noorden als het Zuiden gegarandeerd worden.

23-25 september 2016

In september 2016 heeft het TMP een driedaagse Europese conferentie georganiseerd waarbij 60 organisaties afkomstig uit 14 Europese landen aan deelnamen onder de titel "KRACHTEN BUNDELEN voor Sociale Rechtvaardigheid voor migranten- en vluchtelingen & Solidariteit in Europa. Onderwerpen die besproken werden waren Racisme en xenofobie, Vluchtelingen en Migratie, ontwikkeling en burgerschap. Aan het einde van de conferentie is een gezamenlijk Europees actieplan voor de komende drie jaar opgesteld, met als kernpunten: het delen van expertise, het gezamenlijk formuleren van een ander dan het gangbare, negatieve verhaal over migranten en vluchtelingen en het promoten van de rechten van migranten en vluchtelingen in het internationale migratie- en ontwikkelingsbeleid.

5.2. 50 jaar arbeidsmigratie in Nederland

- **"Een halve eeuw in Nederland": voorbereidingen voor publicatie en tentoonstelling**

Op initiatief van en in samenwerking met Sahin Yildirim is er eind 2015 een project gestart met voorbereidingen van activiteiten rondom "Een Halve Eeuw Marokkanen in Nederland". (Op 14 mei 2018 is het eerste officiële wervingsverdrag tussen Marokko en Nederland ondertekend betreffende de werving Marokkaanse arbeidsmigranten naar Nederland.) Het project bestaat onder meer uit de publicatie van het boek "Een halve eeuw in Nederland". Dit zal het eerste boek zijn waarin de persoonlijke ervaringen van de eerste generatie Marokkaanse "gastarbeiders" en hun familie én Nederlanders (vrijwilligers, tolken, docenten, etc.) die betrokken waren bij het hele traject in Nederland

centraal staan. Alle facetten van hun dagelijkse leven komen aan bod: het werk, het pensionleven, de buurt, de taalproblemen, de gezinshereniging, onderwijs, de relatie met de Nederlanders, maar ook hun cultuur, politiek en hun religie. Vijftig persoonlijke verhalen uit de eerste hand, verlevendigd met foto's uit privé-albums, werpen een bijzonder licht op deze periode uit de Nederlandse geschiedenis.

Daarnaast wordt een reizende expositie in verschillende steden vertoond met voorwerpen van Marokkaanse arbeidsmigranten uit de begintijd, zoals werkcontract, paspoort, koffers, e.d. en zullen er in 2017 en 2018 verschillende netwerkbijeenkomsten, lezingen en debatten worden georganiseerd.

- **TV programma Andere tijden “In de ban van Koning Hassan”**

Op 19 november 2016 zond het VPRO programma Andere Tijden “In de ban van koning Hassan” uit over de onrust in de Marokkaanse gemeenschap in Nederland in de jaren 70. Twee mislukte coups tegen

koning Hassan II begin jaren zeventig in Marokko leidden tot gespannen verhoudingen ook in Nederland. Koningsgezinde Marokkanen verenigden zich in de Marokkaanse belangenorganisatie “Amicales”, maar tegenstanders, met het KMAN – voorloper van EMCEDO -, zagen hierin de lange arm van het regime in Marokko. Het programma laat de hoogoplopende spanningen in de jaren 70 zien tussen de Marokkaanse arbeidsmigranten, de intimidaties en het geweld van de Amicales tegen progressieve Marokkaanse arbeidsmigranten en hun reacties daarop. Ook wordt kort het verhaal geschetst van de strijd van Marokkaanse arbeidsmigranten voor een verblijfsvergunning, waaronder de hongerstakingen van de “kerk-Marokkanen”.

EMCEMO heeft de makers van het programma informatie geleverd en er zijn opnamen in het gebouw van EMCEDO gemaakt ten behoeve van het programma. Op 30 oktober 2016 is het programma in EMCEDO vertoont.

Comité 21 maart

1. Africa Roots Movements
2. AFA Fryslân, Anti Fascistische Actie
3. AFVN-Bond van Antifascisten
4. Al Nisa, Vrouwen tegen islamofobie
5. Amsterdam United
6. Amnesty International
7. AOOb Kleurrijk, Algemene Onderwijsbond
8. Artikel 1, landelijke meldpunten discriminatie
9. ASKV, Amsterdams Steun Komitee Vluchtelingen
10. Assadaaka Community, Amsterdam-Oost
11. ATKB, Turkse vrouwenorganisatie
12. Bijstandsbond
13. Blikopeners
14. Centrum Emma
15. CFMW, Commission for Filipino Migrant Workers
16. CMO, Contactorgaan Moslims en Overheid
17. COC Amsterdam
18. Controle Alt Delete
19. Collectief tegen Islamofobie en Discriminatie
20. Comité van Waakzaamheid
21. DIDF, Federatie van Democratische Vereniging van Arbeiders Turkije
22. Doorbraak
23. DWARS
24. Een Land Een Samenleving
25. EMCEMO, Euro-Mediterraan Centrum Migratie Ontwikkeling
26. Emmaus Haarzuilens
27. ECHO Expertisecentrum Diversiteitsbeleid
28. FNV, Federatie Nederlandse Vakverenigingen
29. FNV, Netwerk Wereldburgers
30. Grenzeloos
31. GroenLinks, landelijk
32. GroenLinks, Amsterdam
33. Hang-Out Rotterdam
34. Haardvuur avonden Amsterdam
35. HIJOS, Hijos por la Identidad y la Justicia contra el Olvido y el Silencio
36. HTIB, Turkse arbeidersvereniging
37. Ibno Khaldoun
38. ILO, Intercultureel Leefbaarheids Overleg
39. Imghrane, jongerenorganisatie Bos en Lommer
40. IMWU, Indonesian Migrant Workers Union
41. IMAN Project, EU
42. International Institute for Scientific Research
43. Internationale Socialisten
44. IOMA, Inspraakorgaan Marokkanen Amsterdam
45. IZI-Solutions
46. Jursa Kulturu, Surinaamse organisatie
47. Kerk in Actie
48. Ketu Koti dialoogtafel
49. Kick Out Zwarte Piet
50. KMAN/KMAA, Komitee Marokkaanse Arbeiders
51. Landelijk Beraad Marokkanen
52. Mad Mothers
53. NL Marhaba, jongerenorganisatie Slotervaart
54. Marokkaans Platform Indische buurt
55. Mauthausen, Stichting Vriendenkring
56. MDRA, Meldpunt Discriminatie Regio Amsterdam
57. 1 Mei Komitee
58. Migrant to Migrant
59. Mize Ktab, Iraanse organisatie
60. MVVN, Marokkaanse Vrouwen Vereniging NL
61. Nederland Bekent Kleur
62. Nederland Wordt Beter
63. Nederlands Palestina Komitee
64. NCPN, Nieuwe Communistische Partij
65. New Urban Collective
66. NinSee, Nationaal instituut Nederlands slavernijverleden en erfenis
67. Nisa for Nisa, Marokkaanse vrouwenorganisatie
68. Ocan, Overlegorgaan Caribische Nederlanders
69. Onze Hoop, migranten met een handicap
70. Onderhuids

71. PDR, Participatie en Diversiteit Rivierenland
72. PKA, Protestantse Kerken Amsterdam
73. PSRU, Platform Stop Racisme en Uitsluiting
74. PvdA, Partij van de Arbeid Amsterdam
75. Prakken d Oliveira Human Rights Lawyers
76. Raad van Kerken Amsterdam-Noord
77. Razem (Together)
78. REinform, Greeks Living in the Netherlands
79. Respect Network in Europe
80. Roet in het eten
81. Samen Sterk Vrouwen West
82. SAP, Socialistische Alternatieve Politiek
83. Schaakschool Indische buurt
84. SIO, Surinaams Inspraak Orgaan
85. Slavernij Online
86. Social Development Cooperative
87. SP, Socialistische Partij, landelijk
88. SP, Amsterdam
89. Stichting Aknarij
90. Stichting Argan, jongeren centrum
91. Stichting Maruf
92. Stichting Meld Islamofobie
93. Stichting Onze Hoop
94. Stop Blackface
95. Syrisch Comité
96. TMP, Transnational Migrant Platform
97. Trusted Migrants
98. UMMON, Unie van Marokkaanse Moskeeën in Nederland
99. United for Intercultural Action
100. University of Colour
101. VENA, Vereniging van Ethiopiërs in NL/ Amsterdam
102. Vereniging Oog
103. Vrouwen Tegen Uitzetting
104. We Are Here, vluchtelingenorganisatie
105. WG-fonds Amsterdam
106. Women Inc
107. Zwarte Piet Niet

- **Transnational Migrant Platform**

- Africa Roots Movement
- Commission for Filipino Migrant Workers (CFMW)
- Diaspora Initiative Dimensions
- EMCEMO
- HTIB
- OTRADELA
- RESPECT Network (Migrant Domestic Workers)
- Transnational Institute TNI
- Trusted Migrants